

PAIKUSE VALLA
ÜLDPLANEERINGU
KESKKONNAMÕJU
STRATEEGILISE
HINDAMISE
ARUANNE

Pärnu-Paikuse 2008

EESSÕNA

Paikuse vald piirneb, läänest Pärnu linnaga ja Tahkuranna vallaga, lõunast Surju vallaga, põhjast Sauga ja Tori vallaga ning Sindi linnaga ja idast Kõpu vallaga. Paikuse valla pindala on 177,1 km², mis on 4 % Pärnumaa valdade pindalast.

Üldplaneering on strateegiline arengudokument. Üldplaneeringu keskkonnamõju hindamine algatati valla volikogu 16.01.2006 a. otsusega nr.4. Planeeringulahendusi toetavad keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes toodud seisukohad.

Planeeringu koostas ja planeeringulahenduste keskkonnamõju hindas ERKAS Pärnu Instituut OÜ. Planeerimist juhtis ja keskkonnamõju hindas projektijuht Valdeko Palginõmm, (litsents KMH 005).

Üldplaneeringust huvitatute hulka kuuluvad nii riigiasutused (Keskkonnaministeeriumi Pärnumaa Keskkonnateenistus, Riiklik Looduskaitsekeskus, Pärnumaa Maavalitsus), Paikuse valla elanikud kui ka naabervaldade vallavalitsused ning Edela-Eesti äriühingud.

SISUKORD

EESSÕNA.....	2
SISUKORD.....	3
1 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EESMÄRK JA SISU.....	5
1.1 LÄHTEKOHT HINDAMISEKS.....	5
1.2 ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISE JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ALUS	5
1.2.1 Keskonnamõju strateegilise hindamise eesmärk ja sisu.....	6
1.3 HINDAMISE METOODIKAST.....	6
2 OLULISIM TAUSTAMATERJAL.....	8
2.1 PÄRNU MAAKONNAPLANEERING	8
2.2 PÄRNU MAAKONNA TEEMAPLANEERING ASUSTUST JA MAAKASUTUST SUUNAVAD KESKKONNATINGIMUSED	9
2.3 PÄRNU MAAKONNA TEEMAPLANEERING MAAKONNA SOTSIAALNE INFRASTRUKTUUR.....	10
2.4 PÄRNU ALAMVESIKONNA VEEMAJANDUSKAVA.....	11
2.5 PAIKUSE VALLA ARENGUKAVA 2008-2013	11
2.6 PAIKUSE VALLA ÜLDPLANEERING	13
3 ÜLDPLANEERINGU SEOTUS STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDE KESKKONNA-ASPEKTIDEGA.....	14
3.1 EUROOPA LIIDU PLANEERINGU DOKUMENDID	14
3.2 EESTI TASAND	15
3.2.1 Rahvusvahelise koostööprojekti Via Baltica ruumilise arengu koridor Eesti raport ja Rail Baltica projekt	15
3.2.2 Eesti Natura 2000.....	16
4 MÕJUTATAVA KESKKONNA LÜHIKIRJELDUS.....	18
4.1 PAIKUSE VALLA LOODUSKESKKOND.....	18
4.1.1 Kohaliku looduskeskkonna seisundi mõjutamisest	20
4.2 SOTSIAAL-MAJANDUSLIK KESKKOND.....	22
4.3 KULTUUR-AJALOO LINE KESKKOND.....	23
5 ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMIST MÕJUTAV ARENGUSTSENAARIUM - ALTERNATIIV.....	24
5.1 ALTERNATIIVIDE VALIKUST.....	24
5.2 KESKKONNAMÕJU ÜLDINE KVALIFITSEERIMINE	25
6 HINNANG ÜLDPLANEERINGULAHENDUSTE KESKKONNAMÕJULE.....	26
6.1 MÕJU PÕHJAVEELE, PINNAVEELE	27
6.2 MÕJU ÕHUKVALITEEDILE JA MÜRA	28
6.3 MÕJU ELUSTIKULE (LOOMASTIK, TAIMKATE JNE).....	28
6.4 MAASTIKU ILME MUUTUSED.....	29
6.5 MÕJU INIMESE TERVISELE, HEAOLULE JA VARALE.....	30
6.5.1 Olulise negatiivse mõju ruumiline ulatus	34
7 MEETMED ÜLDPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA KAASNEVA OLULISE KESKKONNAMÕJU VÄLTIMISEKS/LEEVENDAMISEKS.....	36
8 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE KORRALDAMINE.....	37

9	RASKUSED-TAKISTUSED KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ARUANDE KOOSTAMISEL.....	39
10	ÜLDPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA KAASNEVA OLULISE KESKKONNAMÕJU SEIREKS KAVANDATAVAD MEETMED	40
11	KOKKUVÕTE.....	41
	11.1 EKSPERTIDE SEISUKOHT	42
	KASUTATUD MATERJALID	44

LISAD

Lisa A. KSH aruande avalikustamise materjalid

Lisa B. KSH programm koos programmi lisadega

Lisa C Paikuse valla Seljametsa-Tammuru tuulepargi keskkonnamõtjude eelhinnang.

1 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EESMÄRK JA SISU

Paikuse valla ruumilis-territoriaalseks arenguks koostatavate üldplaneeringulahenduste keskkonnamõju strateegiline hindamine toetub planeeringuhierarhias kõrgema tasandi – Pärnu maakonnaplaneeringule ja Paikuse valla arengukavale aastateks 2008-2013 ning võtab arvesse olemasoleva Paikuse valla üldplaneeringu (1995) üldsuunad.

1.1 Lähtekoht hindamiseks

Paikuse vallal on hetkel kehtiv üldplaneering. Valla areng ja ehitustegevuse hoogustumine sõltub suuresti riigi üldisest majanduskasvust, mis on olnud kiire ja nii on valla üldplaneering muutunud kiiresti moraalselt vanaks.

Eeldatakse, et üldplaneeringu lahendused aitavad kaasa valla tasakaalustatud ja kavakohasele arengule ning, et planeeringulahenduste keskkonnamõju strateegiline hindamine näitab seda, et koostatud planeeringulahendused toetavad valla ruumilist arengut.

Üldplaneeringu koostamine peab tagama maakasutuse ja valla arengustrateegia vastavuse ümbritseva looduskeskkonna tingimustele ning keskkonna säästva kasutamise ja majandushuvide tasakaalustamise.

1.2 Üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise alus

Üldplaneeringu aluseks on Planeerimisseadus, mille § 8 lõige 3 ütleb, et üldplaneering:

- kujundab ja suunab ruumilist arengut seades seejuures tingimusi ja piiranguid arengut saatvatele majanduslikele, sotsiaalsete ja kultuurilistele mõjudele;
- seab tingimusi keskkonda säästvaks ja tasakaalustatud tegevusteks, ennekõike maa- ja veealade kasutamiseks;
- määrab tiheasustusega alad ja detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ning juhud;
- määrab miljööväärtselike alad, põllumaad, pargid, haljasalad ja näitab võimalused maastikuelementidele ja looduskooslustele kaitse- ja kasutamistingimuste seadmiseks;
- näitab roheline võrgustiku paiknemist;
- määrab teede, tänavate asukohad ja liikluskorralduse üldised põhimõtted ning tehnovõrkude trasside ja tehnorajatiste asukohad;
- määrab puhke- ja virgestusalad;
- täpsustab ranna ja kalda piiranguvööndid ning ehituskeeluvööndid.

Üldplaneeringu koostamise vajadus on tingitud järgmistest asjaoludest:

- Paikuse valla üldplaneering (1995) on vananenud ja muutustele jalgu jäänud.

- üldplaneering fikseerib territooriumi funktsionaalse tsoneerimise valla tasandil, tagades ka nende territooriumide säilimise ja arengu.
- uue üldplaneeringu koostamine ja menetlemine on vajalik kokkuleppe saamiseks eri piirkondade arengusuundade kohta.
- on võimalik saada ettekujutus valla territoriaalse arengu kohta. See omakorda võib olla aluseks vallapoolsete ettepanekutele riiklike arengukavade ja maakonnaplaneeringu muutmiseks.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise õiguslikuks aluseks on Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (edaspidi lühend KMHJS). Hindamise praktiline korraldamine peab järgima seaduse § 32. Mõju strateegiline hindamine on etteantud tegevuste jada alates hindamise vajaduse tuvastamisest ja algatamisest kuni strateegilise planeerimisdokumendi (konkreetsel juhul omavalitsuse üldplaneeringu) kehtestamise otsuse avalikustamiseni.

1.2.1 Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk ja sisu

Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärgid on:

- rakendada keskkonnaalast kaalutlemist üldplaneeringu koostamisel;
- tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse;
- edendada säästvat arengut valla maakasutuses ja ehitustegevuses.

Hindamise eesmärgid omavalitsusüksuse üldplaneeringu juures on:

- saavutada üldplaneeringu lahenduste kooskõla kohalike keskkonnavõimalustega;
- aidata kaasa valla elanikkonna hoiakute kujunemisele omavalitsuse arengu väljavaadete osas;
- olla volikogule abivahendiks nii üldplaneeringu kui ka detailplaneeringute kehtestamisel.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande sisu kujundamise aluseks on KMHJS § 33 ja § 40. Antud juhul on strateegiliseks planeerimisdokumendiks omavalitsusüksuse üldplaneering. Vastavalt seadusest tulenevale on mõju hindamise vajalikkuse üle otsustamisel vaja lähtuda strateegilise planeerimisdokumendi iseloomust ja sisust. See on asjakohane suunis eksperdile – ta võimaldab eksperdil pühenduda planeeringulahendustega seotud oluliste mõjude käsitlemisele ja koostada ratsionaalne hindamise aruanne.

1.3 Hindamise metoodikast

Keskkonnamõju hindamisel kulgeb kaks rööpset tegevust – planeeringulahenduste nn otsene hindamine ja hindamist saatvad korralduslikud, formaalsed protseduurid: teadete koostamine ja avaldamine, dokumentide avalikustamine, avalikud arutelud. Hindamine on planeeringulahenduste olulise mõju ja vajadusel ka lahenduste alternatiivides esineva mõju käsitlemine. (Pöder, 2005).

Hindamine algab keskkonna (tema laias mõistes) kirjeldamisega. Metoodiliselt siirdub hindamisprotsess seejärel planeeringulahendustega avatavate arendustegevuste keskkonnamõju prognoosimisele.

- iseloomustatakse valla keskkonnaseisundit (sh ressursside saadavust);
- üldplaneeringu lahenduste olulist keskkonnamõju;
- üldplaneeringu puudumisest esilekerkivat olulist keskkonnamõju;
- meetmeid üldplaneeringuga tekkiva olulise keskkonnamõju leevendamiseks;
- olulise keskkonnamõjuga tegevuste seireks kavandatavad meetmeid.

Üldplaneeringute koostamisel saab hindamine kulgeda planeerija ja keskkonnaeksperti koostöös. Käesoleval hindamisel on seda rakendatud. Üldjuhul koostab planeerija lahendusi tellija seisukohti-soove arvestades. Keskkonnaekspert analüüsib lahendusi püüdes prognoosida lahenduste olulist keskkonnamõju. Selle leidmisel, juhtima planeerija tähelepanu või otsima koos planeerijaga paremat keskkonnasõbralikumat lahendust või pakkuma omapoolseid lahendusi olulise mõju leevendamiseks.

Metoodika sisaldab järgmisi töövõtteid:

- alusmaterjalide kokkukoondamine;
- materjalides sisalduva teabe analüüs,
- üldplaneeringu ja KSH aruande koostajate töökoosolekud;
- planeeringumaterjalide ja -lahenduste analüüs ja planeeringukaardi korrigeerimine;
- olulise keskkonnamõjuga planeeringulahendustele leevendusmeetmete andmine.

2 OLULISIM TAUSTAMATERJAL

Lisaks Paikuse valla arengukavale aastateks 2008-2013 (2007) on keskkonnamõju strateegilise hindamise taustamaterjalina käsitletavad ka *Pärnu maakonnaplaneering* (1998), teemaplaneering *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* (2003), *Maakonna sotsiaalne infrastruktuur*¹ (2008) (mida koostatakse strateegilise hindamise koostamise ajal), *Pärnu alamvesikonna veemajanduskava* (2005), ning *Pärnumaa jäätmekava* 2005 (2004).

Asjakohast informatsiooni valla elu-olu annab kohalik ajaleht *Paikuse Postipaun* ja *Paikuse valla üldplaneering* (1995).

2.1 Pärnu maakonnaplaneering

Pärnu maakonnaplaneeringus kajastuvad maakonna ruumilise arendamise lahendused võivad mõjutada Paikuse valla üldplaneeringu lahendusi. Teisalt ei saa etteulatavalt öelda, et valla üldplaneeringulahendused ei too kaasa vajadust muuta maakonnaplaneeringut.

Maakonnaplaneering on kehtestatud Pärnu maavanema poolt 1998. a. Dokumendi strateegia lähtub maakonna eeldustest, võimalustest, vajadustest ja arenguambitsioonidest, mida järgides saavutatakse maakonna inimestele võimalikult hea elujärg tulevikus. Pärnumaa areng on avatud viiele arengusuunale milledeks on: konkurentsivõime; sotsiaalne uuenemine; tasakaalustatult arenev; koostööle avatud ja loodust hoidev eluviis.

Kaheksa strateegilist põhieesmärki on:

- hariduse kvaliteetsus;
- kultuuri mitmekülgsus;
- sotsiaalne turvalisus;
- maa-asustuse elujõulisus;
- arenev ettevõtlus;
- tehniline infrastruktuur;
- avatus ja atraktiivsus;
- keskkonna puhtus.

Indikaatorid põhieesmärgile:

- maa-asustuse elujõulisus;
- maa-lastele on loodud konkurentsivõimelised õppimis- ja kasvatamistingimused: alghariduse kodulähedus;
- sotsiaalne ja tehniline infrastruktuur on optimaalsed;
- investeringud maapiirkondadesse on suurenenud;
- tööpuudus on vähenenud;
- sissetulekute erinevused võrreldes Pärnuga on vähenenud;
- külade eneseteadvustus on tõusnud;
- kodanikualgatus ja isetegevus on aktiveerunud;
- omavalitsuste roll ja võimalused on suurenenud;
- suurenenud on elujõuliste talude hulk;

¹ Algatatud Vabariigi Valitsuse korraldusega 31.01.2005 nr 48)

- modelleeritud ühistranspordiskeem on rakendunud, kohalike ressursside väärindusaste on tõusnud.

Suund konkurentsivõime on valitud maakonna arengustrateegia peateljeks. Viimane põhineb visioonil maakonnast kui ettevõtjasõbralikust ja innovaatilisest piirkonnast, kusjuures antud suund põimub läbi ülejäänud strateegia nelja suunaga.

Maakonna majanduse arenguvisioniks aastani 2010 on majandustegevuse toetumine kohalikele ressurssidele ja regiooni atraktiivsus välisinvestoritele. Väikeettevõtluse kiire areng on tööpuuduse taseme viinud alla Eesti keskmise. Maakonna tööstussektoris on suurenenud kapitali- ja teadusmahuka tootmise osakaal.

Põllumajanduses on tegev 7% aktiivsest rahvastikust. Tugevaim haru on piimakarjandus. Maal on välja arenenud enamuses mitmekülgse tegevusega (põllumajandus, metsandus, turism) kombineeritud talud, vähem on ainult põllumajandusega tegelevaid suurtalusid ja põllumajandusettevõtteid.

Metsaraie on tulusamaid majandustegevusi maakonnas. Pärnumaa aastakeskmise metsaraiemaht vastab aastakeskmisele juurdekasvule. Metsade pindala on kasvanud, nende kõrvalkasutus on laienenud. Pärnumaa rannik on endiselt Eesti tähtsaim rannapiirkond. Pärnu linn on riigi kalatööstuse tähtsamaid keskusi.

Turismi alal omab tuntust Pärnu kui "suvepealinn". Maapiirkondades on tõusnud talu- ja ökoturismi osatähtsus. Arendamisel on väikesadamate kett piki rannikut.

2.2 Pärnu maakonna teemaplaneering Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused

Teemaplaneering² koosneb kahest alateemast – Pärnumaa väärtuslikud maastikud ja Pärnumaa roheline võrgustik. Esimene on teemaplaneeringu lisa 1, teine lisa 2.

Väärtuslike maastike alateema käsitleb traditsioonilist kultuurmaastikku. Väärtuslike maastike määramise aluseks on viis liiki väärtusi: esteetiline, looduslik, identiteedi-, puhkeväärtus ja turismipotentsiaal. Planeering osutab 33-le maastikukooslusele. Iga väärtusliku maastiku iseloomustavate andmete kohta on olemas registrileht. Paikuse valla territooriumile ulatuvad riikliku tähtsusega Soomaa ja maakondliku tähtsusega Reiu jõe suudmeala väärtuslikud maastikud.

Reiu jõe suudmeala hõlmab jõe suudmeala ja Pärnu jõe vasakkallast koos Paikuse alevikuga. Jõgede kallastel kasvab põhiliselt männimets. Siin on võimalik kalastada, supelda ja sõita paadiga Pärnu ja Reiu jõgedel. Nauditavad vaated jõe avanevad Pärnu Paikuse teelt ja sillalt, samuti Reiu vanalt raudteesillalt. Reiu jõe paremale kaldale jääb Silla küla, mis on oma nime saanud jõe ehitatud sildade rohkuse järgi. Jõe kaldal on ajalooliselt paiknenud põllud ja mets, viimastel aastakümnetel on siia hakatud ehitama uusi kauneid elamuid. Jõe vasakkaldale jääb Reiu-Raeküla luitemännik, mis on eriti väärtuslik linnalähedane puhke- ja spordipaik. Pärnu-Paide maantee ääres jääb kahele poole teed heakorrastatud Paikuse alevik, mis on Pärnu jõe kõrgele vasakkaldale kujunenud viimastel

² Kehtestatud maavanema 20. mai 2003.a korraldusega nr 80.

aastakümnetel. Ajalooliselt oli Paikusel Sindi mõis, mille ümber paiknesid üksikud talud. Reiu jõe suudmes Sindi-Lodjal avastati 2000. aastal Eesti vanimaid kiviaja asustatud piirkondi

Soomaa maastik haarab põhiliselt Soomaa rahvusparki, millest suurem osa paikneb Viljandi maakonnas. Soomaa Rahvusparki kohta ilmus 1999. aasta oktoobris ajakirja Eesti Loodus erinumber. Rahvuspark, pindalaga 371 km², rajati 1993. aastal ja see on erilise rahvusliku väärtusega kaitseala looduse ja kultuuripärandi, sh ökosüsteemide, bioloogilise mitmekesisuse, rahvuskultuuri ning alalhoidliku looduskasutuse säilitamiseks, kaitsmiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Rahvusparki maa-ala jaotub vastavalt kaitsekorrale kolmeks vööndiks: loodusreservaat, sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd. Aastast 1997 on rahvuspark rahvusvahelise tähtsusega Ramsari märgalade nimekirjas ja on tervikobjektina valitud Euroopa tasandil CORINE biotoobi alaks. Soomaa - see on metsarõngaist ümbritsetud hiiglaslikud rabad, jõed, mis aeg-ajalt söngi ära ei mahu, lammidel laiuvad luhad ja õiterohked puisniidud. Soomaa mitmekesine loodus, omapärane ripp silla- ja ühepuulootsikukultuur on seitsme aastaga muutnud selle ala väga populaarseks. 1998. aasta suvel valmis Kõrtsi - Tõramaal Soomaa Rahvusparki külastuskeskus.

Teemaplaneeringus käsitletav roheline võrgustik täiendab olemasolevat kaitsealade võrgustikku ühendades need olemasolevate looduslike aladega ühtseks süsteemiks. Lisaks kujundab võrgustik looduslike alasid nii ökoloogilisest, loodus- ja keskkonnakaitselisest kui ka sotsiaalsest aspektist, toodab bioloogilist mitmekesisust ja tagab stabiilse keskkonnaseisundi.

On koostatud kaart rohelise võrgustiku tugialade ja koridoridega kus on näidatud koridoride ja teiste infrastruktuuride (maanteed ja raudteed) konfliktikohad, samuti Pärnu linna lähiümbruse rohelises vööndis kavandatav kaitsemets.

Teemaplaneering määratleb asustuse laienemise soovitava suuna Pärnu linna lähiümbruses väljapoole kompensatsioonialasid. Asustuse laienemine rohelise vööndi metsa-aladel ning veekogude ranna ja kalda ehituskeeluvööndis on välistatud, kuna see rikub rohelise võrgustiku struktuuri ja halvab toimimise, vähendab maastiku avaliku kasutamise võimalusi ning vähendab looduslikku tasakaalu veekogude rannal ja kaldal.

Vallakeskus, Paikuse alevik, asub Pärnu-Sindi arengukoridoris, 7 km kaugusel Pärnu kesklinnast ja 3 km kaugusel Sindi linnakeskusest.

2.3 Pärnu maakonna teemaplaneering Maakonna sotsiaalne infrastruktuur

Teemaplaneering on koostatud Pärnumaa elanikkonna igapäevaste sotsiaalteenuste tagamiseks. Teemaplaneering lähtub üleriigilise planeeringuga Eesti 2010 seatud eesmärkidest ja täpsustab kehtivat maakonnaplaneeringut. Planeeringu konkreetne eesmärk on anda soovitusi kohalikele omavalitsustele teenuste kättesaadavuse tagamiseks kantides. Planeering on analüütiliseks toeks kohalike omavalitsuste planeeringute ja arengudokumentide koostamisel ning tegevuste kavandamisel.

Teemaplaneeringuga on määratud kanditüübid asendiga maakonnakeskuse (linnaregiooni) ja kohaliku asustussüsteemi suhtes, lisaks on märgitud nendele tüüpidele iseloomulikud demograafilised, majanduslikud jms tunnuseid. Paikuse vald jaguneb kaheks: Paikuse ja Seljametsa kandiks.

Teemaplaneeringus toodud kandipõhised ettepanekud on Paikuse valla puhul ka prioriteetidid, mis on täpsemalt väljendatud valla arengukavas.

2.4 Pärnu alamvesikonna veemajanduskava

Tagamaks veekeskonna kaitset ja ratsionaalset kasutamist ning majandamist alamvesikonnas, koostati 2005.a Pärnu alamvesikonna veemajanduskava³. Võimalik, et kava rakendub moodustatavate veemajanduspiirkondade kaudu e Euroopa Liidu Veepoliitika raamdirektiivis soovitatud valglopõhiste planeerimisüksuste kaudu. Sel juhul jaguneks Paikuse vald kahe – Paikuse ja Pärnu jõe paremkalda -veemajanduspiirkonna vahel. On tehtud ettepanek, et veemajanduspiirkonda haldavaks organisatsiooniks võiks olla asjakohane veeühing. Tema vorm – avalik-õiguslik organisatsioon.

Paikuse valla tasandil on kohalike omavalitsuste joogiveevarustuse korrastamise meetmed esitatud koos Pärnu linnaga. Pinnavee kvaliteedi kaitsmises on meetmeks valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arengukavade koostamine.

2.5 Paikuse valla arengukava 2008-2013

Arengukava näeb valda arengu vedurina, kohaliku partnerluse ja koostöö eestvedajana, toetajana ja tingimuste loojana. Paikuse valla visioon:

- haldussuutlik ja tasakaalustatud arenguga omavalitsusüksus Pärnu linnaregioonis;
- miljöövärtuslik, kõrge kodutunnetusega tervist väärtustav turvaline elamispaik, kus pakutakse kvaliteetseid avalikke teenuseid, soositakse ettevõtlikkust, hoolitakse inimesest ja looduskeskkonnast;
- puhkajate sihtpunkt, kultuurilise vaba aja veetmise paik Pärnu linnaregiooni elanikele ja külalistele.

Paikuse valla strateegilised eesmärgid lähtuvad valla visioonist ja kohaliku omavalitsuse missioonist ning käsitlevad valla arengu mudelis määratletud arengu võtmevaldkondi.

SE 1: Valla asulad moodustavad tervikliku tugeva vallakeskusega asustussüsteemi, mis on hästi lõimitud Pärnu linnaregiooni.

SE 2 Maakasutus lähtub teistest strateegilistest eesmärkidest ning on tihedama asustusega aladel sidusalt multi-funktsionaalne, puuduvad konfliktid erineva maakasutusega alade vahel.

SE 3 Kõigist valla asulatest on kvaliteetne, elanike ja ettevõtete vajadusi rahuldav maantee- ja ühistranspordiühendus vallakeskusesse ning linnaregiooni keskuslinna Pärnusse.

³ Kinnitatatud keskkonnaministri 10 märtsi 2005.a käskkirjaga nr 254

SE 4: Tehnilised infrastruktuurid rahuldavad elanike ja ettevõtete vajadusi, loovad sobivates kohtades eeldused elamu- ja ettevõtlusalade arenguks ning on puhta looduskeskkonna säilimise aluseks.

SE 5: Sotsiaalne infrastruktuur soosib valla ühtlast ja terviklikku arengut ning tagab elukeskkonna hea konkurentsivõime Pärnu linnaregioonis.

SE 6: Vallas on tegusad külakogukonnad ja elanikel tugev Paikuse valla identiteet.

SE 7: Paikuse vald on sihipäraselt juhitud ja arendatud omavalitsusüksus.

Arengukavas on tehtud põhilised strateegilised valikud. Valikute tegemise aluseks oli seejuures nii seatud strateegilised eesmärgid, olemasoleva seisundi, võimalike arengute ja valdkondade vaheliste seoste analüüs, kui ka muud piirangud kohalikule arendustegevusele.

Üldplaneeringut puudutab otseselt teine strateegiline eesmärk (SE 2). On selge, et valla maakasutuse suunamine (SE 2) peab lähtuma valla teistest strateegilistest eesmärkidest. Maakasutuse sellise suunamise tagab arendustegevuse üldine kvaliteet ja tegus haldusorganisatsioon, ruumiplaneerimise dokumentide süsteemi olemasolu ning sellest lähtuv planeerimistegevus. Maakasutuse eesmärgipärane suunamine toetab üsna otseselt vallaruumi kvaliteedi ja seeläbi ka elanike eluasemete (asendi ja miljöö) väärtuse suurenemist, elukeskkonna turvalisuse paranemist.

Üldplaneeringu koostamisel tuleb lähtuda järgmistest arengukavas toodud strateegilistest valikutest:

Maakasutustingimused peaksid olema võimalikult paindlikud ning erinevad kasutusfunktsioonid territoriaalselt lõimitud.

Erinevate kasutusfunktsioonide territoriaalne lõimitus eeldab keskkonnasõbralikku tootmist, tähelepanu pööramist tootmisalade heakorrale ja miljöökujundusele. Hajaasustuse piirkondades on elu-, äri- ja tootmisfunktsiooni lõimitus loomulik seisund. Valik elamu-, äri-, tootmis- ja puhkealade lõimitusele tähendab senise maakasutuspoliitika praktika jätkamist.

(Eelis)arendada tuleks nii elamu- kui ka tööstus- ja ettevõtlusalasid.

Valik on kooskõlas lõimitud maakasutuspoliitika suunaga. Nii elamu kui ka ettevõtlusalade arendamine loob eeldused suhtelise olulisuse kasvuks Pärnu linnastus, suurendab valla integreeritust linnastusse ning ühtlasi ka sellega kaasnevat pendelrännet.

Uus elamumaa peaks valdavalt olema määratud ühepereelamutele.

Valik soosib jõukamate elanike sisserännet ning on kooskõlas üldiste äärelinnastumise trendidega Eestis. Üksnes ühepereelamute ehitamine suurendab survet rohealadele ning vaesestab asulamiljööd. (Uute) korterelamute nappus turul võib piirata noorte perede sisserändamisvõimalusi.

Soodustada tuleks igat liiki ettevõtluse ja töökohtade teket, välja arvatud tööstused, mis halvendavad keskkonda ja valla asulate miljööväärtust.

Ettevõtluse areng ja sellega kaasnev töökohtade kasv vallas pakub uusi võimalusi nii kohalikele elanikele kui ka kogu linnastu töötajaskonnale.

Arengukava elluviimine tähendab eelkõige tegevuskavas sisalduvate tegevuste elluviimist, kuid seire haarab lisaks viimasele arengukava laiemalt - ka strateegiliste ja valdkondlike eesmärkide täitmise seire. Arengukava ülevaatamisel ja muutmisel pööratakse tähelepanu kõigile arengukava osadele.

2.6 Paikuse valla üldplaneering

Tegemist on üle kümne aastat tagasi koostatud dokumendiga. Planeerimisettepanek (Planeerimis- ja ehitusseaduse mõistes) sisaldas planeeringute koostamise vajadust aastani 2000.

Kõige üldisemalt on vald planeeringuga jagatud nelja tsooni:

- põllumajanduslik (üksikehitiste suhtes ühtlasi hajaasustuspiirkond);
- metsamajanduslik (üksikehitiste suhtes ühtlasi hajaasustuspiirkond);
- tihehoonestusega asulad;
- elamuehitus- ja puhkeotstarbeline hajaasustus.

Koostatud üldplaneering pidi olema:

- abiks vallale maareformi käigus maade tagastamiseks;
- aluseks valla üldplaneeringu järgmiste etappide koostamisel;
- aluseks valla üksikute osade detailplaneeringute tegemisel.

Maakasutuse määratlemisel ja uute ettevõtlus- ja ehitusmaa-alade määramisel on lähtutud eelkõige olemasolevatest tehnovõrkudest ja võimalustest ning on püütud hoiduda ebareaalsetest arenguprognosidest.

Planeeringu koostamisel üleskerkinud probleemid on osaliselt tänaseks lahenenud nagu prügila rajamine, kuid osa probleeme on säilinud või isegi süvenenud, näiteks valla demograafiline situatsiooni.

3 ÜLDPLANEERINGU SEOTUS STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDE KESKKONNA-ASPEKTIDEGA

Planeeringu koostamisel tuleb arvestada erineva taseme kõrgemalseisvate arengudokumentide arengueesmärkide ja -suundadega, et tagada planerinise kooskõla erinevatel tasemetel ning varasemate kõrgemal tasemel kokku lepitud suundade ja huvide esindatus valla üldplaneeringus

3.1 Euroopa Liidu planeeringu dokumendid

Euroopa Konsultatiivne Foorum töötas 1999. a välja Euroopa Komisjoni määruse 97/150/EK järgmiseks juhendi nimega Euroopa Ruumilise Arengu Perspektiiv (*European Spatial Development Perspective, E.S.D.P.*).

Juhend kutsub riike koostöös töötama välja ruumilisi arengustrateegiad, kuid kohalikke olusid arvestavalt. Iga riik peab keskkonnakaitsemeetmetega püüdma alla suruda trendi millega Euroopa territoorium „hakatakse ära“ planeeritavate transpordikoridoridega, tagama bioloogilise mitmekesisuse mitte ainult planeeringute „ökovõrgustiku“ abiga, vaid kogu territooriumi komplekse arendusega, pöörama tähelepanu majandusstruktuurilt (primaarsektori suur osakaal tööhõives) nõrkadele maapiirkondadele, tagama veeringluse säästva korraldamise, tegema jõupingutusi kliimamuutuse leevendamiseks nii kohaliku kui ka globaalsel tasandil jne.

Läänemere regiooni ruumilise arengu suunamiseks on loodud valituste vaheline multilateraalne kümne Balti mere ümbruse riigi koostööfoorum nimetusega *Visions and Strategies around the Baltic 2010*. (VASAB 2010). Koostöö korraldamiseks on moodustatud vastav komitee (*Committee on Spatial Development of the Baltic Sea Region - CSD/BSR*), kelle ülesandeks on levitada planeerimiskogemusi, toetada vastava valdkonna ministreid, aidata kaasa projektide realiseerumisele ja koostööorganisaatsioonidega. Suundiandev tegevus toimub riikide planeerimist kureerivate ministrite regulaarsetel kohtumistel vastuvõetud deklaratsioonide kaudu.

Eelmine, viies ministrite kohtumine (Wismari deklaratsioon, 2001) andis tegevuskava (VASAB 2010 Plus Spatial Development Action Programme) läbi kuue käsitlustema:

- Linnaregioonide koostöö säästva arengu küsimustes.
- Läänemere regiooni rahvusvahelise integratsiooni jaoks olulised strateegilised arengutsoonid.
- Üleeuroopalise integratsiooni jaoks olulised rahvusvahelised transpordikoridorid.
- Maapiirkondade olustiku mitmekesistamine ja tugevdamine.
- Rahvusvaheliste rohevõrkude, sh kultuurmaastike arendamine.
- Rannikutsoonide ja saarte integreeritud arendamine.

VASAB 2010 ajaliselt viimaseks dokumendiks on kuues riikide planeerimist kureerivate ministrite kohtumise deklaratsioon nn Gdanski (2005) deklaratsioon. Dokument julgustab Läänemere riikide Nõukogu (Council) arvestama Euroopa Liidu nn territoriaalse ühtlustumise poliitikaga (EU Territorial Cohesion Policy). Põhieesmärk on, et Läänemere riigid integreeruksid teiste Euroopa piirkondadega saavutamaks Euroopas nn territoriaalset ühtlustumist.

Hetkel toetavad Paikuse valla suhteliselt soodsat territoriaalset asendit Pärnu linna kui Eesti olulise kasvukeskuse areng ja hea tuntuus ning rahuldav kättesaadavus mitmest suuremast Läänemere keskusest.

3.2 Eesti tasand

Suunaandjaks on säästava arengu riiklik strateegia Säästev Eesti 21 (2003). Strateegias on neli arengueesmärki: Eesti kultuuriruumi säilimine, heaolu kasv riigis, ühiskonna sidususe suurenemine ja ökoloogilise tasakaalu hoidmine.

Teiseks oluliseks dokumendiks on üleriigiline planeering Eesti 2010 (2000) ja tema tegevuskava.

Üleriigilises planeeringus Eesti 2010 (2000) käsitletud ruumilise arengu üks peamisi komponente on Eesti asustussüsteemi- ja maastikumustri väärtuste säilitamine ja edasiarendamine. Dokumendi üldisteks sihiseadeteks on järgmised aspektid:

- inimese põhivajaduste rahuldamise ruumiline tagamine;
- Eesti asustussüsteemi- ja maastikustruktuuri väärtuste säilitamine ja edasiarendamine;
- asustuse ruumiline tasakaalustamine;
- Eesti ruumiline sidumine Euroopaga;
- looduskeskkonna hea seisundi säilitamine ja parandamine.

Uus Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 (2007)⁴, annab hoiatussignaale keskkonnavaldkondade tuleviku suhtes. Osas II, Peamised trendid on näidatud väljavaateid loodusressursside, maastike ja bioloogilise mitmekesisuse, välisõhu kvaliteedi, tervise ja elukvaliteedi osas. Näiteks surve tulundusmetsade intensiivsemaks majandamiseks raskendab metsades bioloogilise mitmekesisuse säilitamist või Eesti ühiskond kaldub imporditud tarbimiskultuuri suunas, mis aitab kaasa võõrandumisele traditsioonilisest looduskeskkonna kasutamisest. Strateegia annab visiooni, et nii looduse kui ka inimese vajadusi arvestades on riigis hästi läbi planeeritud asustus, elukeskkonnas domineerib avar, ilus ja ülekorrastamata ruum, tehiskeskond ei domineeri looduskeskkonna üle. Eesti paistab riikide hulgas silma väikese energiatarbega toodanguühiku kohta.

3.2.1 Rahvusvahelise koostööprojekti Via Baltica ruumilise arengu koridor Eesti raport ja Rail Baltica projekt

Via Baltica ruumilise arengu koridor (*Via Baltica Spatial Development Zone*, lühen VBSDZ) (2000) on VASAB 2010 jätkuprojekt, mis arendab edasi

⁴ Kättesaadav kodulehel <http://www.envir.ee/2959>

Läänemere regiooni riikide vahelist koostööd ja loob eeldusi Eesti kiiremaks integratsiooniks Euroopa Liiduga. *Via Baltica* all mõistetakse maanteed, mis kulgeb Helsingist Berliini läbi Eesti, Läti, Leedu ja Poola.

Eesti raport sisaldab antud projekti arengut Eestis käsitlevat osa. Tallinna Linnavalitus, Harju, Rapla ja Pärnu Maavalitsus on teavitanud teisi otsustajaid edasistest vajalikest sammudest, mille osas on regioonide vahel kokkuleppele jõutud.

Koridori on planeeritud kiir-raudtee - *Rail Baltica* selleks et tagada kiire ühendus VBSDZ-riikide ja ülejäänud Euroopa vahel. On olemas eelleping tema ehitamiseks.

Pärnu Maavalitsuse seisukoht⁵ Rail Baltica osas on positiivne. Allpool on väljavõtteid maavalitsuse seisukohast, mis võivad mõjutada Paikuse valla üldplaneeringut. Euroopasse suunduva tulevase kiirraudtee trass on juba valitud - see kulgeb üle Pärnu. See seisukoht on fikseeritud üleriigilises planeeringus Eesti 2010 (2000).

Ollakse seisukohal, et Pärnu suunal tuleks välja ehitada täiesti uus kaasaegne raudteekoridor. See täiendaks transpordipoliitilises mõttes kahte senist idasuunale orienteeritud koridori (Tallinn-Narva, Tallinn-Tartu).

Kui aga peaks arutlusele tulema olemasolevate raudteetrasside Tallinn - Tartu - Valga (TTV) ja Tallinn - Pärnu - Mõisaküla (TPM) kasutamine, siis võrdlus rahvusvahelise kiirraudtee seisukohalt näitab selgelt TPM trassi eeliseid

- Raudteetrass üle Mõisaküla on ca 1/5 võrra lühem trass kui üle Valga - Eesti territooriumi piires oleks Mõisaküla trass 80 km lühem, Tallinn - Riia vahelise trassi kogupikkust arvestades 136 km lühem (mis annaks ca 1 tunni ajavõitu, mis on ka kiirraudtee mõte; .
- võrreldes TTV trassiga läbib TPM trass tunduvalt vähem tiheasustusega piirkondi, häirides seega vähem olemasolevat asustuse infrastruktuuri ning on ohutum ja odavam;
- kui TTV läbib 7 linna (Kehra, Tapa, Tamsalu, Jõgeva, Tartu, Elva, Valga) ning neist kuuel juhul kulgeb praktiliselt läbi kesklinna, siis TPM läbib 4 linna (Rapla, Pärnu, Kilingi-Nõmme, Mõisaküla) ja vaid ühel juhul (väikelinn Mõisaküla) puutub linna põhistruktuuri.

Raudtee rekonstrueerimine annaks uue impulsi Kesk- ja Lääne-Eesti piirkondadele ja ettevõtlusele ning parandaks ka elanike liikumisvõimalusi.

Pärnu kuurort (tegelikult terve Lääne-Eesti) avaneks ka Kesk-Euroopa turistidele - see võimaldaks vähendada seni ühekülgset orienteeritust Soome turule ja kokkuvõttes aitaks tasakaalustada meie riigi väliskaubandusbilanssi.

3.2.2 Eesti Natura 2000

Natura 2000 on üle-euroopaline loodus- ja linnualade võrgustik kaitsmaks väärtuslikke ja ohustatud looma-, linnu- ja taimeliike ning nende elupaiku ja

⁵ Pärnu Maavalitsus <http://www.mv.parnu.ee/index.php?id=223>

kasvukohti. Euroopa Liidu liikmesriike ühendava *Natura 2000* võrgustiku loomine rajaneb kahel Euroopa Komisjoni ja Nõukogu direktiivil – nn linnudirektiivil (direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta), mille eesmärk on kaitsta linde, ning nn loodusdirektiivil (direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta), mille ülesanne on kaitsta looma- ja taimeliike ning nende elupaiku ja kasvukohti.

Liikmesriik võib *Natura 2000* võrgustiku alade kaitse korraldamiseks valida endale sobivad meetmed: kas kaitsealade moodustamine, lepingute sõlmimine kaitseteenust pakkuva organisatsiooniga, planeeringutega kaitse ettepaneku tegemine. Oluline on just see, et valitud meede tagaks nende elupaigatüüpide ja liikide säilimise, mille kaitseks alad on valitud.

Eestis leidub ligi 60 loodusdirektiivis loetletud elupaigatüüpi, 51 looma- ja taimeliiki ning sadakond linnudirektiivis loetletud linnuliiki, mille kaitseks kehtestatud loodus- ja linnualad moodustavadki Eesti *Natura 2000* võrgustiku.

Eesti riiklik strateegia on, et *Natura 2000* võrgustikku kuuluvatest aladest saavad hoiualad. Hoiualadel ei kehtestata rangeid piiranguid, küll aga peavad keskkonnavõi muud luba nõudvad tegevused läbima eelnevalt keskkonnamõju hindamise. Hindamise käigus selgitatakse välja, ega plaanitav tegevus kahjusta neid elupaigatüüpe ja liikide elupaiku, mille kaitseks ala on valitud.

Paikuse vallas asub osa Soomaa Rahvuspargist, mis on osa Eesti *Natura 2000* võrgustikust ja mille kaitse-eesmärk on Vahe-Eesti edelaosa metsa-, soo- ja lammimaastike looduse, kultuuripärandi, kaitsealuste liikide ja elupaikade kaitse, säilitamine, tutvustamine ja uurimine.

Paikuse vallas asub Vaskjõe looduskaitseala, mis on osa Eesti *Natura 2000* võrgustikust. Kaitseala on võetud kaitse alla, et kaitsta: elupaigatüüpe ja ühtlasi II ja III kaitsekategooria kaitsealuseid liike.

Natura 2000 võrgustiku aladest jääb osaliselt Paikuse valda - Pärnu jõe hoiuala.

4 MÕJUTATAVA KESKKONNA LÜHIKIRJELDUS

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt peab KSH aruanne sisaldama mõjutatava keskkonna kirjeldust strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajal.

Mõju hindamise kontekstis on mõiste keskkond käsitletav laias tähenduses. Mõistesse mahub nii valla territooriumil asuva looduse eripära ja ressursid, kui ka ühiskondlik-sotsiaalkultuuriline ja majanduslik tegevus ning olemine. Viimatinimetatud keskkonnakomponentide edukaks ja jätkusuutlikuks toimimiseks annab võimalused looduskeskkond ja tema hea seisund.

Kui planeeringulahendused suunavad omavalitsusüksuse arengu kohalike loodusressursside ja looduskeskkonna ülemäärasele tarbimisele, võib see pikas perspektiivis osutada omavalitsusele hukatuslikuks. Looduskeskkond oma võimalustega ja piirangutega seab igal juhul raamid planeeringuga avatavateks arendusteks.

4.1 Paikuse valla looduskeskkond

Valla üldpindala on 177 km², mis on 4% Pärnumaa valdade pindalast. Geograafiliselt jääb Paikuse valla territoorium Pärnu madalikule, Pärnu ja Reiu jõgede alamjooksude vahelisele alale.

Kliimaatiliselt on piirkonnale iseloomulik üleminek mereliselt kliimalt kontinentaalsele. Üleminekuga kaasnevaid nähtusi mõjutab Läänemerele toimuvad protsessid. Aasta keskmine sademete hulk Paikuse vallas ja selle lähiümbruses on 700 – 750 mm, millest suurem osa langeb aprillist oktoobrini. Aurumine ja evaporatsioon on keskmiselt 420 mm aastas. Lumikatte kestvus alla 100 päeva.

Maapind on nõrgalt lainjas, üldise languga põhjast lõuna poole. Paikuse valla territoorium on maakerkel ja rannajoone läände taandumisel kujunenud rannikuterrass, mille maastikuline eripära tuleneb mere- ja tuuletekkeliste pinnavormide domineerimisest, millega kaasnevad kunagistest laguunidest arenenud sood. Ilmekamateks reljeefivormideks on Pärnu ja Reiu jõe suhteliselt sügavad orud. Maapinna abs. kõrgused on valdavalt vahemikus 0-20 m. Valdavalt jääb maapinna kõrgus siiski 10-15 meetrit üle merepinna, kõikides väga vähe.

Pinnakate algab peeneteralise mereliivaga paksusega 3-5 m. Liiva all on viirsavid keskmise paksusega 12-13 m. Sügavamal järgneb umbes 9-meetrine moreenikiht. Pinnakatte paksus ulatub valla piires ca 15-30 meetrini. Pinnasevesi esineb nii mereliivas kui ka viirsavi alustes setetes. Veetase mereliivas on 1-2 meetri sügavusel maapinnast, suurvee ajal kohati isegi kõrgemal.

Pinnakatte paksusest ja koostisest tulenevalt kuulub Paikuse vald suhteliselt hästi kaitstud ja keskmiselt kaitstud põhjaveega alade hulka, mistõttu otsene põhjavee reostumise oht puudub.

Paikuse valla peamised pinnaveekogud on Pärnu ja Reiu jõgi, mis on ühtlasi vallale ka piirijõgedeks. Piki Pärnu jõge kulgeb valla idapiir Sauga vallaga ja

Reiu jõge mööda kulgeb valla läänepiir Tahkuranna vallaga. Pinnavete seisund on alates 90-ndatest aastatest paranenud seetõttu, et on vähenenud põllumajanduslik hajureostus Pärnu jõe ülemjooksul. Enamus suurfarme on likvideeritud ja mineraalväetiste, kasutamine on oluliselt vähenenud, samuti on vähenenud heitvee kogused. Paikuse jõgi on reostustundlik suubla, mistõttu tuleb reoveest ärastada nii fosfor kui ka lämmastik, mille kontsentratsiooni jökke juhitavas heitvees senises vee erikasutusloas ei piirata.

Valla piirkonnas saab eraldada ühisveevarustuse seisukohast 3 põhjaveekogumit: pinnakattes, kesk-alamdevoni liivakivides ja siluri lubjakivides. Tihtipeale käsitletakse kesk-alamdevoni veekompleksi ja koos lamavate siluri kihtidega ühtse veekompleksina.

Paikuse valla territooriumil paiknev Vaskrääma veehaare saab põhjavee peamiselt kesk-alamdevoni veekompleksist (D₂₋₁). Heade kollektoromadustele tõttu on liivakivi veeandvus küllaltki kõrge. Puurkaevude deebit on enamasti vahemikus 3-8 l/s veepinna alandusel 4-10 meetrit. Puurkaevude erideebit on valdavalt 0,2-1,0 l/s. Veeladestiku põhjavesi on valdavalt HCO₃-Ca-Mg või Mg-Ca tüüpi mineralisatsiooniga 0,45-0,55 g/l.

Keskonnaregistri põhjaveehaarete nimistus hoitavale põhjaveevarude arvestusele on kinnitatud Pärnu põhjaveemaardla varud järgmiselt:

- Vaskrääma piirkonna veekihi D₂₋₁-S tagatud põhjaveevaru on 20 400 m³/d. Kasutusaeg kuni 2008. aastani.
- Vaskrääma piirkonna veekihi D₂₋₁-S hinnatud põhjaveevaru on 4 600 m³/d. Kasutusaeg kuni 2008. aastani.

Paikuse valla territooriumil paiknevast Vaskrääma veehaardest, võttis AS Pärnu Vesi 2006. aastal vett kokku 1 645 096 m³ (ca 4500 m³/d). Vaskrääma veehaardest võetav vesi puhastatakse Reiu veetöötusjaamas ja puhas joogivesi suunatakse edasi Pärnu linna, Paikuse aleviku ja Sindi linna veevõrku.

Paikuse vallas asub OÜ Paikre jäätmekekeskus, mille põhilisteks funktsioonideks on jäätmete taaskasutusse suunamine ning kasutuskõlbmatute jäätmete keskkonnaohutu ladestamine. OÜ Paikre prügila on mõeldud ladestama 30 aasta jooksul kokku 1,5 miljonit tonni prügi. Täna on kasutusel prügila esimene etapp, kuhu aastani 2016 mahutatakse 330 000 tonni prügi. Paikre prügila rajatakse kolmes etapis. Esimene etapp võimaldab ladestada 330 000 tonni prügi aastatel 2006-2016. Teise etapi ladestusmaht on 730 000 tonni prügi aastatel 2016-2026. Kolmas etapp lubab ladestada 505 000 tonni prügi aastatel 2026-2036. Aastate 2006-2007 jooksul on Paikre prügilasse ladestatud 60 000 tonni prügi. (Paikre, 2008).

Looduskeskkonna osas on Paikuse valla omapäraks metsade rikkus ja soo-alade rohkus. Valla pindalast 52% on kaetud metsaga, 30% laiuvad rabad, siit ka valla peamine maavara – turvas.

Loodukaitse aluseid objekte on Paikuse vallas suhteliselt vähe, kuid hõlmavad pindalaliselt suured alad, seda eriti Soomaa Rahvuspark. Vallas asuvad Vaskjõe looduskaitseala ja Vaskrääma põlispuudesalu.

Paikuse valla territooriumile jääb osaliselt Pärnu jõe hoiuala, mille kaitseesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi –

jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – hingu (*Cobitis taenia*), võldase (*Cottus gobio*), jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse.

Püsielupaikadena on kaitse alla võetud:

- Pärnu jõgi lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana;
- Reiu jõgi jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana;
- Mustraba püsielupaik metsise soodsa seisundi tagamiseks;
- Silla küla püsielupaik.

Kaitstav üksikobjekt on karu kääpälgedega määnd Vaskräama külas

4.1.1 Kohaliku looduskeskkonna seisundi mõjutamisest

Üldjuhul on kohaliku keskkonnaseisundi mõjutajateks elanikkonna majanduslik tegevus ja selle tegevuse tagamiseks vajalik tehniline infrastruktuur ja selle seisund. Valla keskmine asustustihedus on 20,5 inimest /km². Valla territooriumil paikneb viis küla ja alevik, kus kokku elab üle 3789 elanikku. Tihedamini on asustatud valla lääneosa teede ja jõgede ümbrused.

Võib eeldada, et kohalikule looduskeskkonnale negatiivse mõju avaldamise potentsiaal tuleneb ennekõike tegevusest Paikuse alevikus ja valla kolmes suuremas külas – Seljametsa, Tammuru, ja Silla külas. Täiendavaks mõjutaks on ka riikliku (maakondliku) tähtsusega infrastruktuuri objektid/ehitised – kõrgepingeliinid, maanteed, vee- ja gaasitrassid, jne.

Mõju tekib kohalike loodusressursside – metsa, maavarade, põhja-, pinnavee tarbimisest ning infrastruktuuri objektide-ehitiste paiknemisest kaitstavate ja kaitset väärivate alade suhtes. Negatiivse mõju olulisus on võrdelises sõltuvuses ressursi tarbimisest ja heitmete keskkonda viimise määrast (jätmed, saasteained, õhuheitmed). Oma osa lisab tehnilise infrastruktuuri (kanalisatsioon, puhastid, pumplad, puurkaevud, katlamajad, trafo alajaamad jne) seisukord ja tehniline tase.

Ettevõtluse keskkonnamõju avaldub tehniliste seadmete avariidel, toomistehnoloogiate rikkumisel. Põllumajanduslik tootmine mõjutab puudujääkidega sõnnikukäitlemisel ja põllumaade vale väetamisega.

Keskkonnaloa kohuslaste saasteainete heide on ohjatud maakonna keskkonnateenistuse ja keskkonnaministeeriumi poolt väljastatud lubadega:

Paikuse Vallavalitsus – vee-erikasutusluba L.VV.PM-43087 kehtib kuni 01.10.2010. Paikuse aleviku, Seljametsa ja Silla külade vee- ja kanalisatsioonivara. Puurkaevudest on lubatud veevõtt kokku 35000 m³/aastas;

AS Pärnu Vesi – vee-erikasutusluba L.VV.PM-149300 veevõtt Vaskräama veehaardest, mis paikneb paikuse valla territooriumil. Vee-erikasutusloas lubatud veevõtt kokku 3 660 000 m³ aastas;

AS Torfex – kaevandamisluba L.MK.PM-13269 turba tootmine, töötlemine ja müük. Kõrsa rabas;

OÜ Balans Tiim – vee-erikasutusluba L.VV.PM-128316 Seljametsa liivamaardlast liiva kaevandamisel karjäärivee võtmine. Lubatud veevõtt 50000 m³ aastas;

FIE Margus Saar – Põhjaveevõtt põllumajanduslikuks tootmiseks ja olmeks. Puurkaevust lubatud veevõtt 3468 m³ aastas;

OÜ Kavari suurtalu – piima ja liha tootmine Tammuru külas. Lubatud veevõtt Põlendma lauda puurkaevudest 3000 m³ aastas;

Valdav osa, 85% Paikuse aleviku elamutest ja hoonetest on ühendatud ühisveevärki ja Paikuse alevikus on kanalisatsiooniga haaratud ca 88,6% elanikkonnast.

Seljametsa küla keskus on ühisveevarustuse ja -kanalisatsioonisüsteemiga liitunud ligikaudu 200 elanikku ehk 66%, ülejäänud küla majapidamised paiknevad hajali ja eemal küla keskasulast. Silla küla keskus Seenemetsa planeeringualast lõunapool olevate elamute reovesi juhitakse mudastunud biotiikidesse. Silla küla Ülejõe planeeringuala reoveed kogutakse kogumiskaevudesse ja Kuigu planeeringuala reovesi puhastatakse kohalikus puhastis, mis praegusel hetkel veel ei tööta. Planeeringualade tehnovõrgud on rajanud arendaja ning need kuuluvad arendajatele. Silla küla Seenemetsa planeeringualast põhja pool olevate planeeringualade reovesi pumbatakse Paikuse aleviku kanalisatsioonitrassi.

Tammuru küla korruselamute reovesi juhitakse Tammuru ojja. Kavari Suurtalu farmis tekkiv reovesi voolab aga küla keskus olevasse amortiseerunud roveepuhastisse, kuhu juhiti varem ka Tammuru küla elamutes tekkinud reovesi. Roveepuhastile järgnevad biotiigid, kust vesi voolab edasi Tammuru ojja. Tammuru küla korruselamute juures on amortiseerunud roveepumpla, mis vajab rekonstrueerimist. Lisaks on Tammuru külas 6-ridamaja juures mittetöötav roveepumpla, mis oli algselt ettenähtud kahe ridamaja reovete pumpamiseks Tammuru elamute roveepumplani. Praegusel ajal pumpla ei tööta, tulevikus tuleb reovesi juhtida kas isevoolselt või pumpamisega elamute roveepumplani.

Küla elamutest edelasse jääb tootmisterritorium, kus tegutsevad mitmed ettevõtted (saekaater, kummide töötlemine jms). Ettevõtete tegevuses tekib peamiselt olmevett, mis juhitakse territooriumil olevatesse biotiikidesse.

Täpsemad andmed on toodud Paikuse valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavas (2007).

Pärnu jõe jääb Eesti kõige ulatuslikum vooluveekogudel olev *Natura 2000* ala — Pärnu jõe loodusala. Loodusala pikkus on 120 km, pindala 700 ha. Kaitseväärtusteks loodusala on jõgi kui elupaik (EL Loodusdirektiivi tüüp 3260), kaladest jõesilm, lõhe, võldas ja hink, veesalgrootutest paksukojaline jõekarp ja rohe-vesihobu, vee-eluviisiga imetajatest saarmas ning veelupaikadega seotud lindudest jäälind. Peamiseks negatiivseks mõjuteguriks loodusala kaitseväärtustele on Sindi pais (Tehniline abi...,2007).

Veekvaliteedi kohalt mõjutavad negatiivselt suublaid, Reiu ja Pärnu jõge, mitte korras puhastid ja väljalasud.

Paikuse valla teedevõrk on piisavalt tihe ja suhteliselt heas korras, et ühendada kõiki valla territooriumil asuvaid külasid. Vallal on hea ühendus Pärnu ja Sindi linnaga ja teiste maakondade keskustega.

Riigimaanteedest läbivad valla territooriumit tugimaantee ja 8 kõrvalmaanteed. Ööpäevased keskmised liiklussagedused on toodud uurimustöös 2006. aasta liiklusloenduse tulemused (2007) ja 2007. aasta liiklusloenduse tulemused (2008). Keskmise aasta ööpäevane liiklussagedus Pärnu-Tori maanteel oli 7370 autot ja on tõusnud 8100 autoni. Maantee Paikuse lõigul aasta keskmine ööpäevane liiklussagedus oli 2006. aastal 4450 autot ja 2007.a 4890 autot ja Paikuse-Sindi lõigul 1320 autot. Kasutatavamaks teeks peale tugimaantee on Paikuse-Tammuru tee, kus ööpäevane liiklussagedus ulatub 2269 autoni. Teistel teedel on liikluskoormus suurusjärgu võrra väiksem ulatudes 350 autost ööpäevas Paikuse teel kuni 50 autoni ööpäevas Vaskräama jaama teel ja Luige teel.

Suurimaks valda läbivaks infrastruktuuri ehitiseks on Tartu-Viljandi-Sindi 110 kV kõrgepingeliin. OÜ Põhivõrk on asunud kõrgepingeliini rekonstrueerima eesmärgiga tõsta ülekandevõimsust kolm korda.

Kokkuvõtvalt on valla piiridesse jääva looduskeskkonna seisundit võimalik hinnata heaks. Majandustegevuses ja tehnilise infrastruktuuri kasutamises tekkiv negatiivne mõju looduskeskkonnale jääb lokaalseks ega ulatu kaitsealustele aladele. See asjaolu loob soodsa fooni arendustegevusteks valla territooriumil. Kuid siiski mitte igasuguseks ja mastaapseks.

4.2 Sotsiaal-majanduslik keskkond

Paikuse valda iseloomustab üldiselt soodne territoriaalne asend. Vald piirneb Pärnu ja Sindi linna ning Sauga, Tori, Surju ja Tahkuranna valdadega Pärnumaal ning lisaks Kõpu vallaga Viljandimaal. Valla suuremad asulad on tihedalt lõimitud Pärnu linnastusse. Vallakeskus, Paikuse alevik, asub Pärnu-Sindi arengukoridoris, 7 km kaugusel Pärnu kesklinnast ja 3 km kaugusel Sindi linnakeskusest. Valla loodepiiril kulgeb Pärnu jõgi ning edelapiiril Reiu jõgi.

Omavalitsusüksus saab olla arenguvõimeline ja edukas (elujõulisuse indeksit suurendav) siis kui ta omab atraktiivset sotsiaal-majanduslikku keskkonda ja tasemel ning keskkonnasäästlikke tehnilise infrastruktuuri rajatisi. Olemasoleva sotsiaal-majandusliku keskkonna on kujundanud kohalik elanikkond, ennekõike tema majandustegevusse haaratud osa.

Paikuse vallal on läinud suhteliselt hästi, valla elanike arv on pidevalt kasvanud. Kõige kiiremini on kasvanud rahvaarv Silla külas. Paikuse alevikus on aastatel 2000-2006 kasvanud elanike arv üle 500 inimese.

Paikuse valla sisemine rahvastikutaaste potentsiaal on Pärnumaa valdadest ja linnadest kõige kõrgem ning sisseränne üksnes võimendab valla rahvastikukasvu. Kõige enam saab valda pereelisi koos lastega.(Tammmaru, 2003). Paikuse vald on ainus Pärnumaal, mille praegune rahvastik suudab ennast taastoota.

2025 aastaks rahvastikuprognooosi baasstsenaariumi realiseerudes väheneks Paikuse valla rahvaarv 1%, sündimusstsenaariumi realiseerudes kasvaks 3% ja rändestsenaariumi realiseerudes 27% (Tammaru, 2003).

Paikuse valda iseloomustab tasakaalustatud majandus. Vallas tegutseb edukalt nii puidu- ja metallifirmasid kui ka põllumajandustootjaid, kaubandusega ja teenindusega tegelevaid ettevõtjaid. Siin on atraktiivne investeerimis- ja ettevõtluskeskkond. Lähedus Pärnu transpordisõlmedele ja sadamale pakub valla ettevõtetele head logistilist asendit. Vanad tööstushooned on võetud uuesti kasutusse. Põllumajandustootmine on kontsentreerunud suurematesse taludesse ja ettevõtetesse. Tegevusalade järgi jagunevad töökohad Paikuse vallas järgmiselt: tööstus 34%, avalik sektor 21%, põllumajandus 17%, teenindus 12%, kaubandus 9% ja metsamajandus 7%. Valla ettevõtted on tööandjaks ka paljudele inimestele teistest valdadest ja ümberkaudsetest linnadest. Omakorda suur osa Paikuse valla elanikest töötab aga Pärnus või Sindis. Märkimisväärne on valla aadressidel registreeritud ettevõtete arv 227. Valla ettevõtlusaktiivsus - 3,0 ettevõtet 100 elaniku kohta – jääb siiski oluliselt alla Eesti keskmise näitajale. (Paikuse vald 15, 2006)

Paikuse valla aktiivsemad ettevõtluspiirkonnad on Paikuse alevik ja Paikuse alevikuga piirnev Silla küla ning Seljametsa küla. .

4.3 Kultuur-ajalooline keskkond

Arheoloogia mälestisi on kolm kiviaja asulakohta:

Sindi-Lodja I asulakoht Muistis asub Reiu jõe suudmes Pärnu jõe vasakkaldal. Asulakoht leiti 2000. aastal

Sindi-Lodja II asulakoht Muistis asub Pärnu jõe vasakkaldal umbes 400 m Reiu jõe suudmest ülesvoolu ja Pärnu jõe vasakkaldal. Asula avastati 2000. aastal.

Sindi-Lodja III asulakoht Muistis asub Pärnu jõe vasakkaldal 300 m Sindi-Lodja II asulast kirdes. Asula avastati 2001. aastal

Paikuse vallas on mitmeid kultuuri hoidvaid-edendavaid asutusi – koolid, rahvamajad, raamatukogud, seltsingud, avalikud interneti punktid jne. Valla kultuurikeskusteks on vallamaja. Lisaks neile tegutsevad alevikus veel, Paikuse politseikool, Reiu puhkekeskus ja Paikuse päevakeskus.

2005.a valmis uus staadion. Puudu on mänguväljakutsest ja kergliiklusteedest ning matkaradadest.

5 ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMIST MÕJUTAV ARENGUSTSENAARIUM - ALTERNATIIV

Aruandes kasutatakse mõistet *alternatiiv* tähenduses: alternatiiv – üks kahest teineteist välistavast võimalusest (Võõrsõnade leksikon, 2000:45), Mõiste ühene käsitlemine on hindajate valik ja meetodiline võte. On eeldatud, et seadusandja on seaduses mõiste *alternatiiv* kasutamisel lähtunud samast kaalutlusest.

Sageli kasutatakse mõiste meelevaldseid sünonüüme – variant, võimalus, konkureeriv lahendus jne. On oht, et meelevaldsete sünonüümide kasutamine ähmastab üldplaneeringu lahenduste eeldatava mõju hindamist. Halvimal juhul võib sünonüümide kasutamine juhtida planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise välja selleni, et ka mõiste keskkond tähendus taandub ahtale looduskeskkonna mõistele. Tulemus on, et hindajad ei analüüsi seda kas planeeringulahendused annavad võimaluse olulisega mõjuga arenguks või mitte, vaid seda, et hinnatakse planeeringulahendustega avanevaid mitmesuguseid tegevusi nende eeldatava mõju (sageli väheolulise) osas kohalikule keskkonnale.

5.1 Alternatiivide valikust

Üldplaneeringu koostamisel on meetodilise lähenemisena käsitletud planeerimise avaliku kaalutusprotsessi tulemusi. Erinevate huvigruppide, osapoolte ja keskkonnamõju hindajate arvamust arvestades kavandatud planeeringu lahendused on avalikud kokkulepped, mis põhinevad varasemate strateegiliste arengudokumentidega saavutatud kokkulepete põhjal valla ruumiliste arengusuundade osas. Üldplaneeringu ülesandeks/eesmärgiks pole varasemate kokkulepete revideerimine ja ümberhindamine vaid kavandatava üldplaneeringu lahendustega kaasneda võivate majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude ning looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine ning selle alusel säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu tingimuste seadmine.

Üldplaneeringu, kui strateegilise dokumendi, puhul on alternatiivide võimalus väga väike, kuna üldplaneeringu koostamisel vabadusaste kavandada erinevaid nn. *arengustsenariume* on piiratud. Paljuski määravad üldplaneeringu lahendusi kõrgemalseisvad arengudokumendid sh maakonnaplaneering ning maakonna teemaplaneeringud, mida on võimalik täpsustada, mitte aga ignoreerida. Kindlasti vähendab üldplaneeringus vabadusastet juba seadusest tulenev nõue, et üldplaneering, arengukava ning valdkondade arengukavad ei tohi olla vastuolus, mis välistab üldplaneeringu puhul võimaluse eelnevate kokkulepete muutmist. Lisaks peab üldplaneering arvestama õigusaktides sätestatud norme ja piiranguid, mille üle otsustada ei saa.

Aluseks on seisukoht, et kõigi võimalike keskkonnale mõju avaldavate objektide areng on üldplaneeringus kajastatud, kuid seda ei määra eeskätt üldplaneering vaid konkreetse objekti kavandamine. Üldplaneering näeb ette objekti arenguks vajaliku territooriumi ning vajadusel kaitsevööndi/puhvri selle territooriumi ümber ja lokaliseerib ning minimeerib sel viisil keskkonnale ebasoovitava mõju avaldumise võimaluse.

Võimalik on konstrueerida 0 alternatiiv. See tähendab, et üldplaneeringu koostamise lähtekohaks polegi valla arengukava vaid jääb kehtima olemasolev valla üldplaneering. Käesoleva juhul 0-alternatiivi seada ei saa, sest Paikuse vald on vastu võtnud uue arengukava, mis ühes oma arengueelistuses näeb ette ka uue üldplaneeringu koostamise, sest olemasolev üldplaneering on vananenud ning ei taga enam valla tasakaalustatud ja jätkusuutlikku arengut.

5.2 Keskkonnamõju üldine kvalifitseerimine

Üldplaneeringu lahendustega avatavad arengud ilmutavad nii või teisti mõju keskkonnale. Nende hindamise strateegiliseks positsiooniks oli see, et arendatavad alad ja valla territooriumil asuvad kaitsealad ja rohevõrgustik peavad jääma harmooniliselt koos eksisteerima. Mõju hindamisel oli planeerija ja keskkonnaeksperti ühine seisukoht, et nii palju kui võimalik, ei tohi üldplaneering avada teed arendusteks, mis tekitab või mille juures ilmneb vahetu ja oluline mõju⁶ looduskeskkonnale.

Samas ei rakendatud etteulatavalt olulise keskkonnamõjuga planeeringulahenduste lauskeelamist. On oht, et selline seisukoht pärsib valla arengut. Kui näiteks arendajal-omanikul tekib huvi olulise keskkonnamõjuga objekti/ehitise rajamiseks, siis võib ja saab seda teha ainult efektiivsete keskkonnamõju leevendavate meetmete rakendamisega. Viimased tuleb esitada projekti keskkonnamõju hindamise aruandes.

Planeeringulahendusi hinnati ka selles osas, kas nad annavad väljundiks võimaluse väheolulisel keskkonnamõjul kumuleeruda oluliseks KSH ekspertide kogemusele tuginedes. Võrreldi kavandatavat tegevust sarnaste varasemate tegevustega mujal ja nende teadaolevat mõju. Sarnaseid ettepanekuid arutati jõudmaks nende ettepanekute arvestamise vajalikkuses konsensussele.

Riigi tasandil koostatud kavade ja planeeringute suhtes, mis sisaldavad valla territooriumile kavandatavaid infrastruktuure tuleb omavalitsusel olla tähelepanelik. Kui kavadele pole eelnevalt läbi viidud keskkonnamõju (strateegilist) hindamist võib eeldada, et nende juures on negatiivne mõju looduskeskkonnale suurem kui arvatakse olema. Juhul kui vallaülelele planeeringule, kavale jm keskkonnamõju (strateegilisel) hindamisel tuvastatakse lahenduste oluline mõju, peab omavalitsus olema veendunud (ettevaatusprintsip!), et leevendamise meetmed on realselt saavutatavad ja saavutamine ei tule hiljem omavalitsuse eelarvest.

⁶. Seejuures on olulise mõjuna tegevuste all mõeldud tegevusi vastavalt KMHJS §-s 6 defineeritud

6 HINNANG ÜLDPLANEERINGULAHENDUSTE KESKKONNAMÕJULE

Olenemata sellest, millisele arengualternatiivile tugineb üldplaneering, peavad planeeringulahendused ikkagi näitama seda, kus ja kui palju vajatakse territooriumi arengueesmärkide realiseerimiseks, millised on alade kasutamise tingimused ja kus arendustes detailplaneeringutega või ilma edasi liikuda.

Ruumilise planeerimise sellisest kompleksusest tulenevalt ei ole siin, erinevalt projekti või sektorarengukava keskkonnamõjude hindamisest, võimalik hinnata planeerimisotsustega kaasnevaid konkreetseid keskkonnamõjusid, vaid võimalikke keskkonnamõjusid: planeeringu koostamise ajal on väga raske ette näha antud keskkonnades tulevikus toimuvaid konkreetseid üksteist mõjutavaid protsesse, vaid pigem tõenäolisi ja võimalikke protsesse, mistõttu hinnatakse ka võimalikke tagajärgesid/tulemusi ning mõjusid.

Üldplaneeringu koostamine peab tagama maakasutuse ja valla arengustrateegia vastavuse ümbritseva looduskeskkonna tingimustele ning keskkonna säästva kasutamise ja majandushuvide tasakaalustamise.

Valikut toetavad ka järgmised argumendid:

- Paikuse vallal üldplaneering on aegunud. Seetõttu on omavalitsusüksusel kasulik saada planeeringulahendusi saavutamaks arengule kaasaaitavat mõju;
- omavalitsusel tekib võimalus jälgida kuidas arengukava eesmärkide täitmine kulgeb praktilises arenduses valla enda investeerimisvõimaluste ja ettevõtjate majandustegevuse taustal;
- üldplaneeringust saadud tagasisidest tekib võimalus korrigeerida arengukava juurde kuuluvat tegevuskava.

Mõjude hindamise aruanne on osa üldplaneeringu dokumentatsioonist ning ei ole mõeldud kasutamiseks individuaalselt, seepärast pole siin dubleeritud üldplaneeringu seletuskirjas toodut ja käsitletud on eelkõige selliseid mõjusid keskkonnale, mis tulenevad otseselt üldplaneeringuga kavandatud muudatustest ja on peetud oluliseks.

Üldplaneeringu lahendused on maa-alade reserveerimine uute elamu- ja puhkealade, olemasolevate tootmis-, segahoonestus- ja üldkasutatavate alade tarbeks ja nende laiendamiseks, munitsipaalomandisse taotletavate maade, väärtuslike põllumaade, maastike, miljööväärtuslike alade, kompaktse asustusega alade määramine ja maakonna rohevõrgu täpsustamine. Tehnilise infrastruktuuri osas on lahendusteks trasside reserveerimine perspektiivsetele teedele ja teiste infrastruktuuride paigutamiseks sh *Via Baltica*le koridori säilitamine ning 110 kV elektriliini rekonstrueerimine ja kaugkütte ning reovee kogumisalade määramine.

Suurimat ruumilist haaret omavateks lahendusteks on maa- ja veealade reserveerimine ning maa-aladele põhikasutusotstarbe määramine. Põhikasutusotstarvete loetelu on üldplaneeringu seletuskirja osas 2.1. On iseloomulik, et määratud põhikasutusotstarve hõlmab ja seob ulatuslikult juba olemasolevat väljakujunenud maakasutust. Eesmärk planeeringu koostamisel on olnud keskkonna kasutamise ja keskkonda enam muutvate tegevuste sh ehitustegevuse senisest täpsem reguleerimine. Üldplaneeringu lahendused

puudutavad enamikke valla külasid ja nendesse omavad suhet 95% valla elanikest (tabel 1).

Tabel 1. Üldplaneeringulahenduste lokaliseerumine vallas

Alevik, küla	Elanikke seisuga 01.11.2007	Reserveeritud alad
Paikuse alevik	2646	Elamu-, üldkasutavad-, segahoonestus-, puhke-, kompensatsiooni- ja tootmisalad. Reovee kogumisala, kaugküttepiirkond, trassid perspektiivsetele teedele ja ja teistele infrastruktuuridele.
Silla	565	Elamualad, üldkasutavad-, puhke- ja tootmisalad, reovee kogumisala, <i>Via Baltica</i> trass perspektiivsele teele trass
Seljametsa	302	Elamualad, kompensatsiooni- ja tootmisalad, roheline võrgustik, reovee kogumisala, 330 kV kõrgepingeliini koridor
Tammuru	153	Elamualad, tootmisalad, kompensatsioonialad
Vaskräama	82	Roheline võrgustik, elamu- ja tootmisalad
Põlendmaa	40	Roheline võrgustik. elamualad

6.1 Mõju põhjaveele, pinnaveele

Üldplaneeringus on arvestatud Paikuse valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukavaga (2006), mis näeb ette, et arengukava ellurakendamise järgselt paraneb elanike elukvaliteet, väheneb piirkonna reostuspotentsiaal ning luuakse soodsad tingimused turisminduse ja rekreatiivsete võimaluste arenguks piirkonnas. Üldplaneeringuga on kavandatud ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukavaga kohased maa-alad/koridorid põhiliste tehnovõrkude trasside ja tehnorajatiste ehitamiseks ning olemasolevate säilimiseks, arvestades nende juurde kuulvate kaitse- ja mõjuvöönditega. Ühised võrgud Pärnu ja Sindi linnaga tagavad, vaatamata elanikkonna suurenemisele, kvaliteetse joogivee ja seega ka otstarbekama põhjavee kasutuse.

Arvestatud on Vaskräama veehaardega, mille veed juhitakse Reiu veetöötlusjaama. Määratud on reoveekogumisalad, kus lokaalsete puhastusseadmete rajamine pole enam võimalik. Üldplaneeringus on lähtutud eeldusest, et realiseeruv ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukava aitab oluliselt leevendada heitveesuublatele avalduvat negatiivset mõju ja elamupiirkondade arendamisel toimub reoveepuhastite ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine ja laiendamine, mis oluliselt vähendab pinnase ja põhjavee reostumise ohtu.

Pärnu ja Reiu jõe ei ole planeeringu lahenduste elluviimisel reostuskoormuse suurenemist ette näha, pigem korrastatud kanalisatsiooni võrgud vähendavad olemasolevat koormust.

Oluliseks mõjaks Reiu jõe kvaliteedile võib tulevikus kujuneda uue silla rajamine. Silla rajamisel võib eeldada olulisi ehitusaegseid ajutisi ja jäävaid püsimojusid, hetkel pole võimalik üheselt hinnata ka kaasnevaid mõjusid, sest puudub täpsem informatsioon ja konkreetsed keskkonnauuringud. Võimalikud lahendused eeldavad spetsiifilisemat keskkonnamõju hindamist kas detailplaneeringu või eelprojekti staadiumis.

6.2 Mõju õhukvaliteedile ja müra

Planeeringu lahenduste elluviimisel ei ole ette näha olulisi mõjutusi välisõhule ja müra suurenemist võrreldes varem kavandatuga. Tuleb vahet teha otseselt planeeringuga kavandatud tegevustel ja varasemate arengutegevuste ning prognoositavate trendide sobitamisel planeeringusse.

Planeeringus tuli arvestada prognoositava liiklusest tuleneva saastekoormuste ja müra suurenemisega. Valda läbivatel kõrvalmaanteel (T-59) on liikluskoormus tõusnud aastaga 730 auto võrra ööpäevas.

Planeeringu lahendused näevad ette Pärnu-Tori maantee(T-59) äärsetele aladele segahoonestusalad, seega välistatakse elamute rajamine vööndisse, kus liiklusemüra või selle kasv tulevikus võib põhjustada probleeme elamualadele ning on säilitatud olemasolevad haljasvööndid..

Kavandatud on sild üle Reiu jõe, mis vähendaks läbivat liikluskoormust Paikuse alevikus ja Silla külas. Tee rekonstrueerimise ja silla rajamise eesmärgiks on sujuvam ja ilma ummikuteta liiklusvoog, mille tulemusena väheneb õhusaaste liiklusest üldiselt.

Paikuse alevik omab tugevat soojatootmise ettevõtet, mille arendamine kompaktselt asustatud piirkonnas on vajalik. Lisaks saavutatavale energiakulude kokkuhoiule on tulemus ka vähene õhusaaste alevikus. Otstarbekas on määrata Paikuse alevik kaugküttepiirkonnaks.

Paikusevalla üldplaneeringus kavandatud tootmisalad on reserveeritud selliselt, et võimalikud tootmisobjektid peavad reserveeritud alale mahtuma koos oma mõjuvöönditega sh müra. Kõik tootmisobjektid peavad vastama õigusaktides toodud normidele ja piirangutele ja omama vajadusel välisõhu saasteluba, seega mõlema nõude koostoimel ei ole ette näha olulist mõju õhukvaliteedile.

6.3 Mõju elustikule (loomastik, taimkate jne)

Paikuse vallas on roheline võrgustiku sihipäraseks arendamiseks soodne maastikuline situatsioon, kus kultuurimaistu – põllud, asulad, tööstusmaastik – on liigendatud metsade, soode ja veekogudega, mis toimivad ökoloogiliselt isereguleerivate süsteemidena. Olemasolev roheline võrgustik, mis on sisemiselt sidus ja ulatuslik, ongi lähtealuseks selle edasiseks plaanipäraseks säilitamiseks ja kujundamiseks.

Stabiilse roheline võrgustiku säilimiseks on oluline säilitada tuumalade massiivsus ning tagada väiksemate metsaribade sidusus. Kus võrgustiku sidusus puudus, on võrgustikku tugevdatud kompensatsioonialadega nii metsaribade kui

jõgede kallaste abil. Arvestatud on Reiu kallaste puhul väärtusliku maastikuga ning Reiu jõe kui *Natura 2000* alaga.

Koridorid on sidususelementideks tuumalade vahel, liikide rände ja liikumisteedeks ühest tuumalast teise, samuti puhvertsoonideks intensiivse inimtegevusega aladele ja vajalikud ökoloogilise tasakaalu säilitamiseks.

Selline võrgustik võimaldab taime- ja loomaliikide rännet; suurendab maastiku liigilist mitmekesisust toetavat võimet ja ökoloogilist stabiilsust; tugevdab ökosüsteemide vastupidavust inimtegevuse ja muudele negatiivsetele mõjudele ning võimaldab vallaelanike alternatiivset liikumist ja mitmekesist puhkamist maastikus.

Planeeringu lahendusena on integreeritud rohevõrgustik ja kompensatsioonialad, mis hõlmavad väga olulise osa valla pindalast. Planeeringus on maakonna teemaplaneeringut korrigeeritud ja täpsustatud nii, et rohevõrgustik hõlmaks ka valla seisukohalt olulisi loodusväärtusega alasid ja moodustaks ühtse funktsioneeriva terviku.

Planeeringu lahendus toetab Pärnu linna lähiumbruse rohelise vööndi eesmärki, milleks on eelkõige tagada linlastele lähipiirkonnas puhke- ja tervistav keskkond ning avalikult kasutatavate loodusalade hoidmine

Käesoleva üldplaneeringuga kavandatud maakasutuse muutused ei mõjuta negatiivselt vallas asuvaid loodusalasid, kaitstavad loodusobjekte, väärtuslikke maastikke ning rohelise võrgustiku koridore ja tuumalasid.

Olulise mõjuna saab aga märkida maakonnaplaneeringust tuleneva Via Baltica trassikoridori ja I kategooria kaitstava liigi püsielupaiga konflikti. Täpsemalt on seda käsitletud alapeatükis 6.5.1.

6.4 Maastiku ilme muutused

Olulisemaks maastiku ilme muutjaks tulevikus on maakonnaplaneeringust tulenev *Via Baltica* trass.

Eeldatavad (keskkonna)mõjud on :

- Eraldusefekt, valda läbiva tee ehitamisega on oht, et maanteest saab valla erinevaid piirkondi eraldav objekt, mistõttu võib märkimisväärselt halveneda ühendatus valla eri osade ja valla keskusega;
- Maastiku ilme muutused, mis hõlmavad muutuseid maakasutuses seoses tee ehitusega ja teega seotud piirangute tõttu looduslikult kasutatava maa-ala vähenemises, on märkimisväärsed.
- Üsna mahukad ehitustööd, lisaks tee ehitusele rajatakse ristmike ja risteid kohaliku liikluse tarbeks.

Lisaks on prognoositavad, et nii suure tee-ehituse juures tuleb arvestada ka tee-ehitusmaterjali vajadusega. Maavara kulule ja sellega otseselt seonduvatele kaevandamise (mis ei pruugi otseselt mõjutada valla keskkonda) mõjudele lisandub veel maavara transpordiga seotud mõju keskkonnale.

Uue tee rajamisega kaasnevad peamised mõjutegurid avalduvad valdavalt ehitusprotsessi perioodil.

Sotsiaalmajanduslikud mõjud ilmnevad selliste projektide teostamisel pikema aja jooksul. Uue tee rajamisega tekkivad mõjud võivad tehtud otsuste ja arengute tagajärjel olla nii positiivsed (piirkonna ettevõtluse kasv, ettevõtete tulude kasv, uute töökohtade loomine, piirkonna turvalisuse tõstmine, jne.) kui negatiivsed (reostuse suurenemine, elanike rahu ja elukeskkonna häirimine, jne).

Planeering avab võimaluse rekonstrueerida Paikuse vallas Tartu-Viljandi-Sindi kõrgepingeliin 330/110 ülekandeliiniks, mis on keskkonnamõju hindamise ja juhtimissüsteemi seaduse § 6(1) p.30 alusel olulise keskkonnamõjuga tegevus. Rekonstrueerimisprojekti mõju keskkonnale on hinnatud ja aruanne (Tartu-Viljandi-Sindi 110 kV liini..., 2007) heakskiidetud.

Maastikku muudavad ka planeeringulahendused, mis reserveerivad maid erinevateks maakasutusteks. Uurimustööd (Palang, Alumäe, Hiemäe, 1999; Alumäe, 2006) näitavad, et eelistatakse mitmekesist, elavat külamaastikku, koos selles nähtavate ja tajutavate inimtegevuse mõjudega. Kõige vähem soovitakse, et jätkuks olukord, kus midagi ette ei võeta, põllud jääksid sööti ja võsastuksid, külad tühjenevad ja lagunevad. Muutunud on ka väärtushinnangud, kui varem hinnati enam maastiku majanduslikku väärtust siis nüüd lepatakse ka sellega, et tooni annavad turismirajatised ja põllumajanduses mittehõivatud elanikud. Kaasaegsed ehitised seostuvad inimestel parema elujärgega ja seda soovivad kõik. Ollakse seisukohal, et kui ehitised on kenad, siis need pigem kaunistavad kui kahjustavad maastikku, siiski on kõige kõrgemalt hinnas maastikud kus vaateväljas on haritud põllud, metsatukad, üksikud suured puud, kariloomad ja toimivad talukohad.

Üldplaneeringus on arvestatud soovi kujundada Paikuse vallast meeldiv elamispiirkond, kus elamud oleks sobitatud senisesse rahulikku ja loodusilmelisse miljösse. Võrreldes kehtiva üldplaneeringuga on suurendatud elamualade reserveerimist ja silmas peetud, et ei moodustuks suuri monofunktsionaalseid asumeid. Elamualade valikul on jälgitud, et kavandatav asustus ei lõikaks läbi roheline võrgustiku koridore.

Tagamaks kontrolli ehitustegevuse üle on määratud detailplaneeringu kohustusega alad ja kehtestatud piirkonniti erinevad ehituspiirangud, kus on määratud võimalik minimaalne krundi suurus, mis saab ehitusõiguse.

Eelkõige luuakse tingimused olemasoleva situatsiooni paremaks kasutamiseks lähtuvalt ka juba välja kujunenud ehitus- ja maakasutuse viisidest.

6.5 Mõju inimese tervisele, heaolule ja varale

Planeeringuga on reserveeritud piisava suurusega liiklusalad ja tootmisalad, mis peavad tagama, et rajatava objektiga kaasnevad mõjud ja häiringud ei ulatu reserveeritavast alast kaugemale.

Paikuse vald soovib arendada ettevõtlust ja kohalikul toorainel põhinevat tootmist. Ettevõtlusalane prioriteet lasub vastavalt arengukavale igat liiki ettevõtlusel, välja arvatud tööstused, mis halvendavad keskkonda ja valla asulate miljööväärtust.

Võrreldes kehtiva planeeringuga pole käesoleva üldplaneeringuga oluliselt uusi tootmismaid kavandatud. Tootmise osas on maad peamiselt reserveeritud varem kavandatud aladele ja olemasolevate tootmisettevõtete ning infrastruktuuride sõlmpunktide lähedusse. Sellega tagatakse tootmise jaoks mõeldud maade senisest otstarbekam kasutamine, mis arvestab ettevõtluse jätkusuutlikkuse tagamise vajadust. Eelistada tulekski vanade tootmisterritooriumite korrastamist ning kasutada ära juba olemasolevaid või pooleliolevaid ehitisi.

Tootmise koondamine kompaktsesse piirkonda võimaldab minimeerida teede ja trasside rajamisega ning hilisemal kasutamisel kaasnevaid negatiivseid keskkonnamõjusid (ehitus, remont, liiklus jm). Piisavalt mitmekesiste tootmisettevõtete puhul on võimalik nende vaheline tihe tootmistehnoloogiline ning energia- ja materjalikasutuse alane koostöö, mis vähendab transpordiga, energiatootmisega ning jäätmetekkega kaasnevaid negatiivseid keskkonnamõjusid

Kõikide uute tootmisalade kasutuselevõtt on võimalik ainult läbi detailplaneeringu protsessi (koos keskkonnamõju hindamisega), et tagada tõhus kontroll ehitamise üle ja ennetada keskkonnaprobleemide teket.

Elamu- ja segahoonestusalade arendamisel suuremate keskuste ümbruses on positiivne mõju: elamualade laienemine kohalike keskuste ja Pärnu linna kontaktvõõndis võimaldab kõrgekvaliteedilise elukeskkonna tekkimist, kus on hästi kättesaadavad keskuses pakutavad avalikud ja erateenused ning võimalus laiendada keskuse olemasolevaid infrastruktuure (nt. ühisveevärk ja kanalisatsioon, tänavavalgustus, gaas) uutele elamualadele ning tagada elanikele head ühendusvõimalused teedevõrgu laienemise ja kergliiklusteede kavandamisega. Segahoonestus- ja elamumaade reserveerimine on omavahel tihedalt seotud, kuna uute töökohtade teke eeldab uusi inimesi, kellel on vaja elamispinda ja uute segahoonestusalade tekkimine võimaldab luua mitmekesise keskkonna, mille tulemusena väheneb pendelränne valla elamispiirkondade ja linna vahel.

Elanikkonna koondumine tugevdab kohalikke keskusi ning toetab seeläbi asustuse ja elamuehituse üldist arengusuunda, mis lähtub üleriigilises planeeringus Eesti 2010 esitatud eesmärgist: Eesti asustussüsteemi edasiarendamine. Üldplaneeringu olemasolu tõstab maa väärtust kinnisvaraturul ja hõlbustab erinevate arendajate tegevust

Pärnu ja Reiu jõe kaldad on lihkeotlikud. Viimastel aastatel (2000-2007) on planeeritaval alal toimunud märkimisväärseid maalihkeid (Kalm jt, 2002, Kalm jt, 2007).

Toimunud maalihete eeldusteks uuritud alal on pinnaste suhteliselt madalad tugevusomadused, oruveerude suur kallakus, jõgede erosioon ning jõe ja pinnasevee taseme olulised ja kiired muutused. Inimtegevus ei ole olnud maalihete protsessi toimumise/algamise põhjuseks, küll aga on täiendava tegurina soodustanud selle toimumist.

Maalihkeid soodustavaks geoloogiliseks teguriks jõgede orgude veerudel avanev kõrge veesisaldusega ja seetõttu plastse kuni voolava konsistentsiga savikihi olemasolu. Nõlva ülemise osa koormamine ehitistega või koormamine täitepinnasega on üks võimalus suurendada lihke toimumise tõenäosust. Samuti

puude ja põõsaste eemaldamine nõlvalt (Tammiste) viib nõlva tugevuse vähenemisele, sest kaob juurte siduv toime.

Üldpõhimõte on selline, et maalihete vältimiseks tuleb vältida inimtegevust kaldal, mis loob eeldusi või põhjustab lihete tekkimiseks. Soovitatakse arvestada sellega, et savipinnaste korral võib looduslik maalihe ulatuda kuni 80 m kaugusele (Kalm jt, 2007) jõe veepiirist. Arvesse on võetud uuringus toodud soovitusi ning planeeringuga on kavandatud jõgede äärde kompensatsioonialad ja vajalikult märgistatud lihkeohtlikud ala jõgede ääres.

Valla arendamise üheks põhimõtteks on säilitada olemasolev tervislik looduskeskkond, millest tulenevalt on vaja säilitada bioloogiline mitmekesisus, kaitsta poollooduslikke kooslusi ja vääriselupaiku Arengukavas ettenähtud erineva maakasutusega maade selge eraldamine teineteisest on planeeringus leidnud lahenduse. Üldplaneeringuga on kavandatud kompensatsioonialad peamiselt intensiivse kasutusega alade vahele, eesmärgiga mahendada eelkõige inim mõjust tulenevaid negatiivseid mõjusid ja mitmekesistada maastikku.

Tabelis 2 on kokkuvõtte üldplaneeringu reserveerimistega avatavate arenduste mõjust loodus- ja sotsiaal-majanduslikule ning ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale. Lahenduste mõju on hinnatud kategooria ja intensiivsuse kaudu empiirilisel. Mõju kategooria on üks osa sõnapaarist: kaudne-vahetu, hajuv-kumuleeruv, episoodiline-kestev. Mõju intensiivsus on väärtus empiirilisel skaalalt, kus:

- 0 – mõju puudub (sel juhul mõju iseloomustamiseks ka kategooriad irrelevantsed);
- 1 – väike/nõrk/tagasihoidlik mõju/surve;
- 2 – arvestatav/mõõdukas mõju/surve;
- 3 – oluline/tugev mõju/surve.

Tabel 2. Alade arenduste positiivne ja negatiivne mõju keskkonnakomponentidele

Arendatav ala	Keskkonnakomponent		
	Looduskeskkond	Sotsiaal-majanduslik keskkond	Ajaloolis-kultuuriline keskkond
Elamuala	<p><u>Positiivne:</u> ehitamine on surutud kindlatesse piiridesse. Kestev/vahetu, 2.</p> <p><u>Negatiivne:</u> uute alade kasutusele võtt, asustuse tihenemine, keskkonnamuutused asustatud alade läheduses Kestev/vahetu, 2.</p>	<p><u>Positiivne:</u> elanikkonna kasv tagab valla tulubaasi tõusu, tsiviilkäibesse haaratakse väheväärtuslik maa. Kestev/vahetu, 2.</p> <p><u>Negatiivne:</u> vallasisene ränne ja ääremaastumine. Kestev/vahetu, 1.</p>	<p><u>Positiivne:</u> 0</p> <p><u>Negatiivne:</u> järelevalveta arendusel (maitselage arhitektuur) disharmonia ümbruskonnaga. Kestev/vahetu, 1.</p>
Tootmisala	<p><u>Positiivne:</u> tootmisaladel lubatud ettevõtlus, harmoneerub valla arengukavaga. Võetakse kasutusele olemasolevad tootmisalad Kestev/vahetu, 2</p> <p><u>Negatiivne:</u> häiringud väljapoole ala. Episoodiline/kaudne, 2.</p>	<p><u>Positiivne:</u> uute töökohtade loomine, valla tulubaasi tõus. Kestev/vahetu, 2.</p> <p><u>Negatiivne:</u> Uute põllumajandusliku tootmisalade puudumine ei toeta põllumajanduslikku tootmist. Kestev/vahetu, 2</p>	<p><u>Positiivne:</u> 0</p> <p><u>Negatiivne:</u>0</p>
Segahoones-tusala	<p><u>Positiivne:</u> 0</p> <p>Kestev/vahetu, 2.</p> <p><u>Negatiivne:</u> olenevalt lisanduvast tegevusest alal, loodus-ressursside (põhja-vesi) tarbimise kasv. Kestev/kaudne, 1.</p>	<p><u>Positiivne:</u> arendatakse valla keskust, parandab keskuse ilmet, majandustegevusele kaasaitamine. Kestev/kaudne, 2.</p> <p><u>Negatiivne:</u> Senise asustusstruktuuri tihenemine ei pruugi olla kõigile valla elanikele meeltemööda Episoodiline/vahetu, 1..</p>	<p><u>Positiivne:</u> võimaldab anda keskustele nüüdisaegset funktsiooni. Kestev/vahetu, 1.</p> <p><u>Negatiivne:</u> 0</p>
Üldkasutatav ala	<p><u>Positiivne:</u> Sotsiaalteenuste võrgustiku laienemine ei vaja uusi maa-alasid Kestev/vahetu, 2.</p> <p><u>Negatiivne:</u> 0.</p>	<p><u>Positiivne:</u> Sotsiaalteenuste võrgu laienemine mitmesse külasse, aitab kaasa valla toimimisele ja suutlikkusele. Kestev/vahetu, 2</p> <p><u>Negatiivne:</u> 0</p>	<p><u>Positiivne:</u> Ajaloolis-kultuuriliste objektide väärtustamine, valla renomee kasv. Kestev/vahetu, 1.</p> <p><u>Negatiivne:</u> 0.</p>
Kompensatsiooniala	<p><u>Positiivne:</u> täiendab rohevõrgustikku, toetab liigirikkust Kestev/vahetu, 3.</p> <p><u>Negatiivne:</u> 0.</p>	<p><u>Positiivne:</u> aitab kaasa vallaelanike konsolideerumisele. Episoodiline/vahetu, 1.</p> <p><u>Negatiivne:</u> Blokeerib alade laienemist ja nende koondumist-tihenemist. Kestev/vahetu, 1.</p>	<p><u>Positiivne:</u> Valla renomee paranemine. Blokeerib atraktiivsete kohtade kontrollimatud kasutamist. Kestev/vahetu, 2.</p> <p><u>Negatiivne:</u> 0.</p>

	Looduskeskkond	Sotsiaal-majanduslik keskkond	Ajaloolis-kultuuriline keskkond
Tehniliste infrastruktuuride alad	<p><u>Positiivne</u>: pinnaveekogude veekvaliteedi halvenemise vältimine; välisõhu kvaliteedi paranemine, ühisveevärgi ja kanalisatsiooni ning energeetika arengukava kohane arendus.</p> <p>Kestev/vahetu, 3.</p> <p><u>Negatiivne</u>: arengukavade realiseerimisel ehitustegevuse (raadamine, kaevamine, ajutised juurdepääsud jne) negatiivne mõju</p> <p>Episoodiline/vahetu, 2.</p>	<p><u>Positiivne</u>: elukvaliteedi tõus asumites, eeldused majandustegevuse kasvuks, valla atraktiivsuse kasv.</p> <p>Kestev/vahetu 3.</p> <p><u>Negatiivne</u>: elukvaliteedi tõusul eelis valla tõmbekeskusel, tehnilise infrastruktuuri rajatiste ja elamualade kontsentratsioon Paikuse aleviku osas.</p> <p>Kestev/vahetu, 3.</p>	<p><u>Positiivne</u>: parendab ajalooliste objektide eksponeerimise võimalusi.</p> <p>Kestev/kaudne, 1.</p> <p><u>Negatiivne</u>: 0.</p>
Prevaleeruv mõju	<p>Positiivne: kestev/vahetu, 2</p> <p>Negatiivne: */*, 2</p>	<p>Positiivne: kestev/vahetu, 2</p> <p>Negatiivne: kestev/vahetu, 2</p>	<p>Positiivne: kestev/vahetu, 2</p> <p>Negatiivne: */*, 2</p>

*) kategooriad hajuvad. Planeeringulahenduste hindamine (tabel 2) ei osuta kumuleeruva keskkonnamõjuga planeeringulahendustele. Positiivses mõjus prevaleerub kestev-vahetu mõõdukus. Võimalik on ka lahenduste negatiivne mõju, kuid hinnanguliselt on nad ebaolulised ja hajuvad.

Looduskeskkonnale avalduv mõju on positiivse ja negatiivse mõju osas üldjoontes tasakaalus. Sotsiaal-majanduslikus ja ajaloolis-kultuurilises keskkonnas prevaleerib lahenduste positiivne mõju – olemuslikult kestev-vahetu ja tugevuselt nõrk-mõõdukas. Positiivse aspektina valla sotsiaal-majanduslikule arengule (keskkonnale) on tootmis- ja segahoonestusalade reserveerimise ulatus. Pindalaliselt suur (sadades hektarites) reserveerimine loob potentsiaali tootmismahtude kasvuks ja tootmise laiendamiseks. Elamualade reserveerimises on vallas eeldus tekitada elanikkonna ligitõmmet mujalt.

Hindamine ei osuta planeeringulahendustele, milledega on antud võimalus looduskeskkonnale avalduva negatiivse mõju otseseks sünergiaks ja kumuleerumiseks. Kuid ettevaatlik tuleb olla elamualade arendamistega.

6.5.1 Olulise negatiivse mõju ruumiline ulatus

Maakonnaplaneeringust tulenev *Via Baltica* trassikoridor on maakonda läbiv üleriigilise tähtsusega infrastruktuuri objekt. Käesoleva üldplaneeringuga on jäetud maakonnaplaneeringust tuleneva *Via Baltica* trassikoridor 600 m laiusena läbi valla, et tagada tulevikus tee rajamine.

Kavandatud trassi koridoris leiti ja kanti keskkonnaregistrisse 2000. aastal must-toonekure Silla küla pesapaik. Ohustatud liigina on must-toonekurg kantud Berni konventsiooni II lisasse, Bonni konventsiooni II lisasse, CITES-i konventsiooni II lisasse, Euroopa linnudirektiivi I lisasse. Eestis on must-toonekurg kantud

Punasesse Raamatusse ohualti liigina ja kuulub, nagu enamikus Euroopa riikides, rangeima kaitsestaatusega – I kategooria liikide hulka.

Ekspertarvamuses⁷ tõdetakse, et tõenäoliselt on tegemist põlise must-toonekure pesitsuskohaga, mille vanus ulatub kindlasti üle 15 aasta. Alates leiuaastast on igal aastal pesapaik olnud asustatud ja seal alustatud pesitsemist, neljal aastal pesitsus ka õnnestus. Seitsme aasta jooksul on Silla küla must-toonekured üles kasvatanud 14 poega. Vaatamata kolmel aastal häirimise tõttu ebaõnnestunud pesitsusele on tegu siiski väga eduka pesapaigaga – keskmine produktiivsus 2,0 poega (Eesti keskmine 1.05). Sellega oli Silla küla must-toonekured Pärnu maakonna kõige kõrgema pesitsusedukusega oma liigikaaslaste seas. Võrreldes teadaolevate asustatud pesadega, siis moodustas Silla küla paari järelkasv tervelt 1/10 kogu Eesti produktsioonist. Ekspertarvamuses osundatakse, et maakonnaplaneeringuga kavandatud *Via Baltica* ümbersõit hävitaks liigi pesitsuspaiga.

Käesoleva üldplaneeringuga pole kavandatud võimalikke lahendust. Võimalikud lahendused eeldavad spetsiifilisemat keskkonnamõju hindamist, kas maakonnaplaneeringu või eelprojekti staadiumis. Tegemist on mitut omavalitsust läbiva joonobjektiga ning trassikoridori muutmine võib mõjutada trassikoridori kulgemist teistes omavalitsustes.

Võttes arvesse, et eeltoodut on otstarbekas alгатada maakonna teemaplaneering *Via Baltica* trassikoridor täpsustamiseks.

⁷ Ekspertarvamus Silla küla osaüldplaneeringu kohta. 2006. Koostajad Indrek Tammekänd ja Urmas Sellis.

7 MEETMED ÜLDPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA KAASNEVA OLULISE KESKKONNAMÕJU VÄLTIMISEKS/LEEVENdamISEKS

Riigi üldise majanduskasvu taustal on loogiline oodata ka elu-olu edasiminekut vallas. Planeeringulahenduste keskkonnamõju on oma avaldumises kestvad-vahetud, üldjuhul möödukad. Osas 6.5.1 on osutatud olukorrale, millel eeldatavasti on oluline mõju keskkonnale.

Negatiivse mõju leevendamise meede on otsustajate kinnipidamine üldisest ettevaatuspõhimõttest. Iseenesest planeeringus käsitletav *Via Baltica* trassikoridor vahetut mõju keskkonnale ei too. Olles piirang, jätab ta vabaks 600 m ala välistades arenduste hiiliva mõju sealhulgas ka I kategooria liigi elupaigale. Otsene mõju tekkib siis, kui hakatakse nimetatud objekti rajama. Seetõttu on otstarbekas eelnevalt algatada maakonna teemaplaneering *Via Baltica* trassikoridor täpsustamiseks, kus selgub kas tuleb raudtee või maantee, mis omakorda nõuavad erinevat lähenemist trassi paigutusele ja joonmõõtmetele..

Konkreetseteks leevendusmeetmeteks on üldplaneeringus loetletud nõuded, piirangud ja määratud alad (reovee kogumisala, kaugkütte piirkond, kaitsealad). Seda on ka asjaolu, et üldplaneeringuga ei taotleta õigusaktidega määratud piirangute nõuete leevendamist.

8 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE KORRALDAMINE

Planeeringu ja keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati Paikuse Vallavolikogu 16. jaanuar 2006.a. otsusega nr. 4. Hindamise algatamisest teatati väljaandes *Ametlikud Teadaanded* 24.05.2007.

Hindamine algas ja kulges keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse §-i 32 kohaselt. Planeeringu koostaja, ERKAS Pärnu Instituut, alustas keskkonnamõju hindamise programmi koostamisega augustis 2007.

Programm on heakskiidetud Pärnu keskkonnateenistuse 26.09.2007. a. korraldusega nr 38-1-3/1867 (Lisa B).

Üldplaneeringu koostamisel kui ka keskkonnamõju strateegilisel hindamisel vajalike asjaajamiste korraldamiseks leppisid planeeringu koostaja ja vallavalitsus kokku, et planeeringuga seotud formaalsused (teated) ja nn kohaliku tasandi tugi (aruteludeks aja ja ruumi reserveerimine, riigiasutustesse ja naaberomavalitsustesse planeeringu kooskõlastamise jne) võtab endale Paikuse Vallavalitsus.

Planeerijate palvel avas vallavalitsus üldplaneeringu koostamise operatiivseks kajastamiseks valla koduleheküljel lingi – *Üldplaneering* <http://www.paikuse.ee/?id=57>

Samal leheküljel avaldatakse ka üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamisega seotud asjakohased dokumendid sh. kodulehel on kättesaadav ka KSH programm (Lisa B).

Planeeringu ja KSH aruande eelnõud anti Paikuse Vallavalitsusele üle mais-augustis 2008.a. Vallavalitsus suunas planeeringudokumendid kooskõlastamisele mais-augustis 2008.a.

Paikuse Vallavolikogu oma 20.10.2008.a. otsusega nr 47 võttis üldplaneeringu vastu ja suunas avalikule väljapanekule.

Avalikust väljapanekust ja avalikust arutelust teatati esmalt maakonna ajalehes Pärnu Postimees 24.10.2008.a. ja seejärel väljaandes *Ametlikud Teadaanded* 24.10.2008.a (Lisa A1). Lisateave ilmus ka Paikuse valla lehes *Paikuse Postipaun* (Lisa A3) ja *Pärnu Postimehes* artiklina (Lisa A2)

Paikuse valla üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avalik väljapanek toimus **01.novembrist kuni 28.novembrini 2008.a.** Avalik väljapanek toimus Paikuse Vallamajas, Seljametsa külamajas ning Reiu Puhkekeskuses, kus planeeringuga sai tutvuda tööpäeviti kella 10-18 ja Reiu Puhkekeskuses ka puhkepäevadel 10-18. Selle kestel võis esitada koha peal, saata postiga või elektronpostiga kirjalikke ettepanekuid ja vastuväiteid üldplaneeringu kohta. Nii keskkonnamõjude aruanne kui ka üldplaneering olid kättesaadavad Paikuse valla kodulehel <http://www.paikuse.ee/?id=57> (Lisa A4).

Avaliku väljapaneku käigus korraldati veel kolm avalikku koosolekut valla erinevates piirkondades. 24.11. 2008.a. Silla küla elanikele Paikuse Vallamajas, 25.11.2008.a. Seljametsa ja Tammuru küla elanikele Seljametsa koolimajas ning 26.11.2008.a. Paikuse alevike elanikele Paikuse Vallamajas, mille kohta ilmus teade Paikuse Postipaunas (lisa A3). Avaliku väljapaneku käigus tehti 10 ettepanekut/arvamust, mis puudutasid üldplaneeringut. KSH aruande kohta ettepanekuid ei tehtud.

Üldplaneeringu ja üldplaneeringu KSH aruande avalik arutelu toimus **18.detsembril 2008.a algusega kell 17.00** PaikuseVallamaja saalis.

Toimunud arutelul kaaluti ja arutati ettepanekuid. Arutelu protokoll on esitatud lisa A5 ja osavõtjate nimekiri lisa A6. Otsustati Paikuse valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne saata Pärnumaa keskkonnateenistusse heakskiitmiseks.

Paikuse valla üldplaneeringu KSH aruande kohta ettepanekuid ja arvamusi ei laekunud, kuid Paikuse valla üldplaneeringusse tehtud ettepanek tuulepargi rajamiseks leidis vastuseisu Paikuse valla elanike poolt.

Avalikul väljapanekul tegi Elektrienergia AS ettepaneku tuulepargi rajamiseks ja esitas vallale ka keskkonnamõju eelhindangu (Lisa C).

Paikuse vallas Seljametsa-Tammuru tuulepargi keskkonnamõju eehinnangus (2008) (Lisa C) on toodud, et kavandatud tuulepark on planeeritavatest ja olemasolevatest elamumaadest enam kui 700 m kaugusele, mis antud tuulikute asetuse ja arvu juures tagab elamumaadel normidele vastava ning kõrgekvaliteedilise elukeskkonna nii müra kui varjutamise kui võimaliku häiringu minimeerimise ning vältimiseaspektist lähtuvalt.

Arvestades olemasolevat olukorda ja keskkonnamõju strateegilist eelhindangut, põhimõttelist vastuolu tuulepargi rajamiseks ei ole. Probleem on kohalike elanike vastuseis. Vallavalitsus on seisukohal, et tuulepargi menetlemine hakkab takistama üldplaneeringu kehtestamist ning kaalunud avaliku väljapaneku tulemusi ja vallavalitsusele laekunud elanike vastuseisu on otstarbekas kavandada tuulepargi menetlemist eraldi (teema)planeeringuga. Sellest otsusest teavitati avalikul arutelul Elektrienergia AS.

Avalikustamise tulemustest avaldati ülevaade ajalehes *Pärnu Postimees* 09.01.2009.a. (Lisa A7)

9 RASKUSED-TAKISTUSED KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ARUANDE KOOSTAMISEL

Olulisi raskusi ja takistusi keskkonnamõju hindamise aruande koostamisel ei olnud, peamiselt esinesid raskused õigete ja tõeste andmete saamisel. Paljudel juhtudel on andmed vananenud ning pole enam kasutatavad. Pikka-aega pole kättesaadavad riiklikud seire andmed. Ei tööta keskkonnaregister, mis peaks koondama kogu olulise Eesti keskkonna informatsiooni.

Esinevad vastuolud andmebaasides näiteks Maaamet *versus* Keskkonnaregister.

10 ÜLDPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA KAASNEVA OLULISE KESKKONNAMÕJU SEIREKS KAVANDATAVAD MEETMED

Osas 6.5.1 on osutatud võimalusele, mille juures eeldatavalt negatiivne oluline mõju valla sotsiaalsele keskkonnale. Osas 7 on antud ennetav meede negatiivse mõju leevendamiseks – algatada maakonna teemaplaneering *Via Baltica* trassikoridor täpsustamiseks.

Vallavalitsusel jälgida ettevõtjate ja kinnisvara arendajate tegevusi. On soovitatud, et kui arendustegevused kuhjuvad-koonduvad suhteliselt lühikesele perioodile (näiteks 2-3 aastat), siis tuleb olla tähelepanelik võimaliku mõju tekkeks. Samuti on soovitatud, et negatiivse mõju leevendamiseks-ärahooldmiseks kasutada üldplaneeringuga antud võimalusi.

Nähtustena on esile tõstetavad järgmised:

- uued kavandavad tegevused toovad kaasa ettevõtetes olemasolevate ehitiste ümberprojekteerimisi ja –ehitamisi, seega pöördumisi ka vallavalitsusse;
- elamualadele detailplaneeringute algatamine koondub ajaliselt ja nende algatamist taotlevad valla elanikeregistris mitte olevad isikud (iseloomustab ka planeeringutele tehniliste tingimuste küsimine võrkude ja trasside valdajatelt);
- vallavalitsusse laekub elanike arvamusi ettepanekuid ja ka kaebusi algatatud detailplaneeringute kohta.

Üldine meede on volikogu mõõdukas konservatiivsus üldplaneeringu muutmiseks. Volikogul on otstarbekas olla konservatiivne üldplaneeringut muutvate detailplaneeringute algatamises. Kuigi sarnane käitumine ja informatsiooni kogumine-läbitöötamine aeglustab arendusi tunduvalt, on välistatud vead ja tagasilöögid ning süüdistused vallavalitsuse aadressil nii kohalike elanike kui ka arendajate poolt. Eesmärgiks võimalikult vähe algatada detailplaneeringuid, mis muudavad üldplaneeringut

11 KOKKUVÕTE

Paikuse valla ruumilis-territoriaalseks arenguks koostatavate üldplaneeringulahenduste keskkonnamõju strateegilise hindamine (KSH) toetub planeeringuhierarhias kõrgema tasandi – Pärnu maakonnaplaneeringule ja Paikuse valla arengukavale aastateks 2007-2013 ning arvestab kehtiva Paikuse valla üldplaneeringuga.

Hindamise eesmärgid üldplaneeringu juures olid:

- saavutada üldplaneeringu lahenduste kooskõla kohalike keskkonnavõimalustega;
- aidata kaasa valla elanikkonna positiivsete hoiakute kujunemisele omavalitsuse arengu väljavaadete osas;
- tagada planeeringulahendustega valla tasakaalustatud ruumiline areng;
- olla volikogule abivahendiks nii üldplaneeringu kui ka detailplaneeringute kehtestamisel.

Keskkonnamõju hindamisel kulgeb kaks rööpset tegevust – planeeringulahenduste nn otsene hindamine ja hindamist saatvad korralduslikud, formaalsed protseduurid: teadete koostamine ja avaldamine, dokumentide avalikustamine, avalikud arutelud. Peale programmi heakskiitmist algas hindamise keskkonna (laias mõistes) kirjeldamisega. Hindamine kulges planeerija ja keskkonnaeksperti koostööna. Ekspert analüüsis planeeringulahendustega avatavate arendustegevuste keskkonnamõju. Leidis mõjudest olulisimad ja otsis neile leevendusvõimalusi.

Tema hindamise metoodika sisaldas järgmist:

- alusmaterjalide kokkukoondamine;
- materjalides sisalduva teabe analüüs,
- üldplaneeringu ja KSH aruande koostajate töökoosolekud;
- planeeringumaterjalide ja -lahenduste analüüs ja planeeringukaardi korrigeerimine;
- olulise keskkonnamõjuga planeeringulahendustele leevendusmeetmete andmine.

Planeeringulahenduste koostamisel arvestati valla arengukava visiooni. Jätkusuutliku ja tasakaalustatud kvaliteetse elu- ja ettevõtluskeskkonnana on Paikuse vald terviklik arengukeskkond oma elanikele, ettevõtjatele ja teistele erinevatele osapooltele (huvipooltele).

Üldplaneeringu, kui strateegilise dokumendi, puhul on alternatiivide võimalus väga väike, kuna üldplaneeringu koostamisel vabadusaste kavandada erinevaid nn. *arengustsenaariume* on piiratud. Paljuski määravad üldplaneeringu lahendusi kõrgemalseisvad arengudokumendid sh maakonnaplaneering ning maakonna teemaplaneeringud, mida on võimalik täpsustada, mitte aga ignoreerida. Kindlasti vähendab üldplaneeringus vabadusastet juba seadusest tulenev nõue, et üldplaneering, arengukava ning valdkondade arengukavad ei tohi olla vastuolus, mis välistab üldplaneeringu puhul võimaluse eelnevate kokkulepete muutmist. Lisaks peab üldplaneering arvestama õigusaktides sätestatud norme ja piiranguid, mille üle otsustada ei saa.

Võimalik on konstrueerida 0 alternatiiv. See tähendab, et üldplaneeringu koostamise lähtekohaks polegi valla arengukava vaid jääb kehtima olemasolev

valla üldplaneering. Käesoleva juhul 0-alternatiivi seada ei saa, sest Paikuse vald on vastu võtnud uue arengukava, mis ühes oma arengueelistuses näeb ette ka uue üldplaneeringu koostamise.

Üldplaneeringu põhilahendused olid maa-alade reserveerimine elamu-, tootmis- ja kompensatsioonialadeks kui ka olemaolevate tootmis-, segahoonestus- ja üldkasutatavate alade laiendamiseks. Lahendusteks olid ka väärtuslike põllumaade, maastike ja kompaktse asustusega alade määramine ning maakonna rohevõrgu täpsustamine.

Lahenduste mõju looduskeskkonnale on positiivses ja negatiivses mõjus üldjoontes tasakaalus. Sotsiaal-majanduslikus ja ajaloolis-kultuurilises keskkonnas prevaleerib lahenduste positiivne mõju – kestav-vahtu, tugevuselt nõrk kuni mõõdukas. Positiivse aspektina valla sotsiaal-majanduslikule arengule (keskkonnale) on tootmis- ja põllumaade reserveerimise suur ulatus. Reserveerimine antud valdkonnas loob potentsiaali tootmise laiendamiseks ja mahtude kasvatamiseks. Elamualade reserveerimisega on loodud eeldus tekitada elanikkonna ligitõmmet mujalt.

Hindamine osutab arendusele, millel võimalus avaldada olulist negatiivset mõju so konflikt maakonnaplaneeringus kavandatud *Via Baltica* trassikoridori ja hiljem kindlaks tehtud I kategooria liigi püsielupaiga asumist planeeritud trassikoridoris. Tegemist on maakonda läbivana kavandatud üleriigilise tähtsusega infrastruktuuri objektiga, mille muutmist ei saa kavandada vaid ühe valla(Paikuse valla) üldplaneeringuga. Leevendavaks meetmeks oleks algatada maakonna teemaplaneering *Via Baltica* trassikoridor täpsustamiseks.

Üldine meede on volikogude konservatiivsus üldplaneeringu muutmises. See eeldab üldplaneeringut muutvate detailplaneeringute algatamise eelnõude igakülgselt vaagimist, eesmärgiks võimalikult vähe algatada üldplaneeringuid muutvaid detailplaneeringuid.

Konkreetseteks leevendusmeetmeteks on üldplaneeringus loetletud nõuded, piirangud ja määratud alad (reovee kogumisala, kaugkütte piirkond). Seda on ka asjaolu, et üldplaneeringuga ei taotleta õigusaktidega määratud piirangute nõuete leevendamist.

11.1 Ekspertide seisukoht

Üldplaneering suunab valla territooriumi maakasutust, ehitus- ja arendustegevust keskpikas perspektiivis. Üldplaneeringuga määratakse maaalade põhikasutusotstarbed, mis arvestavad olulisel määral maa senist kasutusotstarvet, eiramata varasemaid arenguid. Samuti on üldplaneeringuga määratud piirangud ja tingimused, mille järgimise kaudu realiseeruvad ruumilise arengu põhimõtted ning kasutuspõirangutega alade (nt väärtuslikud maastikud) iseloomu säilimine – kruntide minimaalsed suurused, haljastuse, sh kõrghaljastuse osatähtsus erineva kasutusega maadel, reovee kogumisalad, kaugkütte piirkonna jne. Planeeringulahendused ja planeeringuga seatud tingimused ning piirangud on kooskõlas Paikuse valla arengukavaga.

Majandusele avalduv mõju on positiivne. Planeeringuga määratletakse tootmise ja teeninduse arenguks ette nähtud alad. Selgepiiriliste arengueelistuste väljatoomine ja infrastruktuuri tugevdamine suurendab valla atraktiivsust võimalikele uutele investoritele ning parandab logistilisi tingimusi. Toimub majandusliku arengu intensiivistumine ja kohaliku tööhõive suurenemine. Elamistingimuste paranemisega elukeskkonna kvaliteet tõuseb, mis suurendab teenuste pakkumist ja investeringute tulekut valda. Samuti paraneb oluliselt senine maakasutus ja suureneb kinnisvara väärtus.

Planeering võimaldab algatada uusi teema- ja detailplaneeringuid, aitab kaasa valla tulubaasi kasvule ja Paikuse valla, kui Pärnu maakonna majanduslikult areneva omavalitsusüksuse, tuntusele.

Üldplaneeringulahenduste koostamisel arvestati juba eelnevalt keskkonnamõju strateegilise hindamisel tõstatatud küsimustega. Planeeringulahendused, mis avavad võimaluse tegevustele, millel oluline mõju looduskeskkonnale, on tõstetud esile kui lahendused, millede juures vallavalitsus peab olema ettevaatlik ja tähelepanelik. Esmajoonel aruande osas 6.5.1 loetletuid argumente ja osas 7. kavandatud tegevuste mõju leevendamise meetmeid. On soovitatav, et antud seisukohta käsitleks valla volikogu üldplaneeringu põhilise keskkonnanähtumuseks.

Kokkuvõtvalt võib väita, et üldplaneering ja selle elluviimine kõrvaldab mitmeid seniseid probleeme ning kontroll olukorra üle vallas muutub senisest paremaks. Lähtudes sellest võib tõdeda, et Paikuse valla üldplaneeringuga kavandatu ei too kaasa olulises mahus negatiivseid keskkonnamõjusid. Kavandatu elluviimisel suureneb valla elanike heaolu, tugevam infrastruktuur ja korrastatud elukeskkond aktiveerivad majanduselu ja kinnitavad elanike sotsiaalset turvatunnet.

KASUTATUD MATERJALID

1. Pärnu maakonnaplaneering. 1998. Pärnu Maavalitsus, Pärnu. Kättesaadav <http://www.mv.parnu.ee/index.php?id=75>.
2. Pärnu maakonnaplaneeringu teemaplaneering . 2003. *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused*. Pärnu Maavalitsus, Pärnu Kättesaadav <http://www.mv.parnu.ee/index.php?id=122>.
3. Pärnu maakonna teemaplaneering (koostamisel). *Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015*. Pärnu Maavalitsus, Pärnu. Kättesaadav: <http://www.mv.parnu.ee/index.php?id=122>
4. Pärnu alamvesikonna veemajanduskava. Kättesaadav http://www.parnu.envir.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=131&Itemid=69.
5. Paikuse valla arengukava 2007-2013. 2006. Paikuse Vallavolikogu, Paikuse Vallavalitsus, Paikuse. Kättesaadav: <http://www.paikuse.ee/?id=28>
6. Pärnumaa jäätmekava 2006. Kättesaadav aadressil <http://www.envir.ee/89227>.
7. Paikuse üldplaneering 1997. Saadaval Paikuse vallavalitsuses.
8. Tammaru, T. 2003. Paikuse valla rahvastikuprognosis 2000-2025. Pärnu. Kättesaadav: <http://www.mv.parnu.ee/index.php?id=52>
9. The European Spatial Development Perspective (E.S.D.P.) Comments and recommendations from the the European Consultative Forum on the Environment and Sustainable Development. January 1999. The European Consultative Forum on Environmental and Sustainable Development Secretariat: European Commission DG. XI. Avatav aadressil <http://ec.europa.eu/environment/forum>.
10. Kümne Balti mere piirkonna riigi valitsustevaheliste multilateraalse organisatsiooni VASAB 2010. Kättesaadav: <http://www.vasab.org.pl/documents.php?go=display&ID=46>;
11. Eesti Keskkonna arengukava aastani 2030. Kättesaadav <http://www.envir.ee/2959>;
12. Pöder, T. Keskkonnamõju ja keskkonnamõju hindamine. Käsiraamat. Tallinn 2005.
13. 2007. aasta liiklusloenduse tulemused. 2008. Teede Tehnokeskus AS. Maanteeamet. Tallinn. Eesti Maanteeameti koduleheküljel: <http://www.mnt.ee/atp/?id=269>
- 14.
15. 2006. aasta liiklusloenduse tulemused. 2007. Teede Tehnokeskus AS. Maanteeamet. Tallinn. Eesti Maanteeameti koduleheküljel <http://www.mnt.ee/atp/?id=269>
16. Eesti säästva arengu riikliku strateegia «Säästev Eesti 21» heakskiitmine Riigikogu 14. septembri 2005. a otsus RTI, 2005, 50, 396.
17. Eesti jõed. 2001. Monograafia. Koostaja Arvi Järvekül Tartu Ülikooli Kirjastus. Tartu.
18. Karise, V., Metsur, M., Perens, R., Savitskaja, L., Tamm, I. Eesti põhjavee kasutamine ja kaitse. 2004. Põhjaveekomisjon. Tallinn.
19. Võõrsõnade leksikon. 2000. 6. trükk. Valgus, Tallinn,
20. Paikuse valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2007-2019. 2007. Alkranel OÜ, Tartu.
21. Tehniline abi vooluveekogude ökoloogilise kvaliteedi parandamiseks keskkonnamõju hindamine. Pärnu jõgi 2007. Maves AS. Kättesaadav: http://www.maves.ee/Projektid/2007/paisud/Parnu_jogi.pdf

- 22.Paikre jäätmekeskuse koduleht. 2008. Prügila. Kättesaadav <http://8131510.la02.neti.ee/index.php?id=11&p=33>
- 23.Tartu-Viljandi-Sindi 110 kV liini rekonstrueerimise 330/110 kV ülekandeliiniks projekti keskkonnamõju hindamine. 2007. Kokkuvõte. Maves AS. Kättesaadav: http://www.maves.ee/Projektid/2007/2007_TVS_KMH.htm

LISA A

Lisa 1. Paikuse valla üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku väljapaneku teade *Ametlikes Teadaannetes* 24.10.2008.

Lisa 2. Paikuse valla üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku väljapaneku artikkel *Pärnu Postimehes* 08.11.2008.

Lisa 3. Paikuse valla üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku väljapaneku teade valla lehes *Paikuse Postipaun*

Lisa 4. Paikuse valla üldplaneering ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne ning muud asjakohased dokumendid valla kodulehel.

Lisa 5. Paikuse valla üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku arutelu protokoll.

Lisa 6 Paikuse valla üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku arutelu osavõtjate nimekiri.

Lisa 7. Ülevaade avalikustamise tulemustest *Pärnu Postimees* 09.01.2009